

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MELCHIOR WATHELET
prednesené 21. júna 2018¹

Spojené veci C-391/16, C-77/17 a C-78/17

**M
proti**

Ministerstvu vnitra

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Nejvyšší správní soud (Česká republika)]

a

X (C-77/17)

X (C-78/17)

proti

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory, Belgicko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Azylová politika – Smernica 2011/95/EÚ – Odmietnutie priznať postavenie utečenca alebo zrušenie postavenia utečenca – Odsúdenie za obzvlášť závažný trestný čin – Článok 14 ods. 4 až 6 – Výklad a platnosť – Článok 18 Charty základných práv Európskej únie – Článok 78 ods. 1 ZFEÚ – Dohovor o právnom postavení utečencov podpísaný v Ženeve 28. júla 1951“

I. Úvod

1. Návrhy na začatie prejudiciálneho konania, ktoré podala Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory, Belgicko) vo veciach C-77/17 a C-78/17 sa týkajú výkladu článku 14 ods. 4 a 5 smernice 2011/95/EÚ², ako aj jeho platnosti z hľadiska článku 18 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a článku 78 ods. 1 ZFEÚ.

2. Vo veci C-391/16 sa Nejvyšší správní soud (Najvyšší správny súd, Česká republika) pýta Súdneho dvora na platnosť článku 14 ods. 4 a 6 smernice 2011/95 z hľadiska tých istých ustanovení, ako aj z hľadiska článku 6 ods. 3 ZEÚ.

3. Tieto návrhy boli podané v rámci sporov o platnosť rozhodnutí, ktorými príslušné vnútroštátne azylové orgány odmietli X priznať postavenie utečenca a postavenie doplnkovej ochrany (vec C-77/17) podľa belgických právnych predpisov, ktorými sa preberá článok 14 ods. 5 smernice 2011/95 a odňali postavenie utečenca predtým priznané X (vec C-78/17) a M (vec C-391/16) podľa ustanovení vnútroštátneho práva (belgického a českého) preberajúceho odsek 4 tohto článku.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 337, 2011, s. 9).

4. Odseky 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95 v podstate umožňujú členskému štátu zrušiť postavenie utečenca a odmietnuť priznať postavenie utečenca, ak predmetný utečenec predstavuje nebezpečenstvo pre bezpečnosť alebo spoločnosť tohto členského štátu. Odsek 6 tohto článku uvádza minimálne práva, ktoré napriek tomu treba tomuto utečencovi zaručiť dovtedy, dokedy zostane v uvedenom členskom štáte.

5. Prejudiciálnymi otázkami sa vnútroštátne súde v zásade snažia zistiť, či tieto ustanovenia porušujú Ženevský dohovor o právnom postavení utečencov³ (ďalej len „Ženevský dohovor“) a sú v dôsledku toho neplatné z hľadiska článku 18 Charty a článku 78 ods. 1 ZFEÚ, na základe ktorých musí byť spoločná azylová politika v súlade s týmto dohovorom.

II. Právny rámec

A. Medzinárodné právo

6. Článok 1 časť A ods. 2 Ženevského dohovoru definuje pojmom „utečenec“ každú osobu, ktorá „sa nachádza mimo svojho štátu a má oprávnené obavy pred prenasledovaním z rasových, náboženských a národnostných dôvodov alebo z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov, nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu svojho štátu; alebo osobu bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho pobytu a ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť“⁴.

7. Článok 1 časť C tohto dohovoru stanovuje:

„Tento dohovor stráca platnosť pre ktorúkoľvek osobu, na ktorú sa vzťahujú podmienky uvedené v časti A, ak:

1. dobrovoľne znova požiadala o ochranu štát, ktorého štátne občianstvo má, alebo
2. po tom, čo stratila štátne občianstvo, znova ho dobrovoľne nadobudla, alebo
3. nadobudla nové štátne občianstvo a nachádza sa pod ochranou štátu, ktorého nové štátne občianstvo má, alebo
4. dobrovoľne sa znova usadila v štáte, ktorý opustila alebo do ktorého sa nevrátila z obavy pred prenasledovaním, alebo
5. nemôže ďalej odmietať ochranu štátu, ktorého štátne občianstvo má, pretože zanikli okolnosti, pre ktoré sa jej priznalo postavenie utečenca [bola uznaná za utečenca – *neoficiálny preklad*];...
6. ako osoba bez štátneho občianstva je schopná vrátiť sa do štátu svojho predchádzajúceho pobytu, pretože zanikli okolnosti, pre ktoré sa jej priznalo postavenie utečenca [bola uznaná za utečenca – *neoficiálny preklad*];

...“

3 Dohovor o právnom postavení utečencov, podpísaný v Ženeve 28. júla 1951 [Zbierka dohovorov Organizácie spojených národov, zv. 189, s. 137, č. 2545 (1954)], ktorý nadobudol platnosť 22. apríla 1954, zmenený a doplnený Protokolom o právnom postavení utečencov uzavretým v New Yorku 31. januára 1967, ktorý nadobudol platnosť 4. októbra 1967.

4 Článok 1 časť A ods. 2 Ženevského dohovoru stanovuje, že také obavy musia byť dôsledkom udalostí, ktoré nastali pred 1. januárom 1951. Na základe článku 1 protokolu uzatvoreného v New Yorku však zmluvné štáty uplatňujú ustanovenia tohto dohovoru bez ohľadu na uvedenú lehotu.

8. Článok 1 časť F tohto dohovoru stanovuje:

„Ustanovenia tohto dohovoru sa nevzťahujú na žiadnu osobu, u ktorej sú vážne dôvody domnievať sa, že:

- a) sa dopustila trestného činu proti mieru, trestných činov vojenských alebo trestných činov proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov obsahujúcich ustanovenia o takýchto trestných činoch;
- b) sa dopustila vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu predtým, než v ňom bola prijatá ako utečenec;
- c) je vinná za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov.“

9. Článok 33 toho istého dohovoru znie:

„1. Žiadny zmluvný štát nevyhostí utečenca akýmkoľvek spôsobom alebo ho nevráti na hranice územia, na ktorých by jeho život alebo jeho osobná sloboda boli ohrozené z dôvodov jeho rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov.

2. Výhody tohto ustanovenia však nemôže požadovať utečenec, ktorého odôvodnene možno považovať za nebezpečného pre bezpečnosť štátu, v ktorom sa nachádza, alebo ktorý po tom, čo bol právoplatným rozsudkom uznaný za vinného z osobitne závažného trestného činu, predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť tohto štátu.“

10. Podľa článku 42 ods. 1 Ženevského dohovoru „pri podpise, ratifikácii alebo pri pristúpení môže ktorýkoľvek štát uplatniť výhrady ku všetkým článkom tohto dohovoru s výnimkou článkov 1, 3, 4, článku 16 ods. 1, článkov 33, 36 až 46“.

B. Právo Únie

11. Článok 2 smernice 2011/95 znie takto:

„Na účely tejto smernice platia tieto vymedzenia pojmov:

...

d) „utečenec“ je štátny príslušník tretej krajiny, ktorý kvôli oprávnenej obave pred prenasledovaním z rasových, náboženských dôvodov, dôvodov štátnej príslušnosti, z dôvodu zastávania určitého politického názoru alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu tejto krajiny, alebo osoba bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho pobytu z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, alebo ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť a na ktorú sa neuplatňuje článok 12;

e) „postavenie utečenca“ znamená uznanie štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva členským štátom za utečenca;

...“

12. Článok 11 tejto smernice, nazvaný „Zánik“, vo svojom odseku 1 uvádza:

„Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva stratia postavenie utečenca, ak:

- a) dobrovoľne znova prijímú ochranu štátu štátneho občianstva alebo
- b) po tom, čo stratili štátne občianstvo, znova ho dobrovoľne získajú, alebo
- c) nadobudli nové štátne občianstvo a nachádzajú sa pod ochranou štátu, od ktorého získali nové štátne občianstvo, alebo
- d) dobrovoľne sa znova usadili v krajine, ktorú opustili alebo do ktorej sa nevrátili z obavy pred prenasledovaním, alebo
- e) nemôžu ďalej odmietat' ochranu štátu, ktorého štátne občianstvo majú, pretože zanikli okolnosti, pre ktoré sa im priznalo postavenie utečenca, alebo
- f) sú osobami bez štátneho občianstva, ktoré sú schopné vrátiť sa do štátu svojho predchádzajúceho pobytu, pretože zanikli okolnosti, pre ktoré sa im priznalo postavenie utečenca.“

13. Článok 12 uvedenej smernice, nazvaný „Vylúčenie“, vo svojom odseku 2 stanovuje:

„Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva sú vylúčení zo získania postavenia utečenca, ak existujú vážne dôvody domnievať sa:

- a) že sa dopustili trestného činu proti mieru, vojnových zločinov alebo trestných činov proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov obsahujúcich ustanovenia o takýchto trestných činoch;
- b) že sa dopustili vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu pred tým, ako v ňom boli prijatí ako utečenci, čo znamená čas vydania povolenia na pobyt na základe priznania postavenia utečenca; ...
- c) že sú vinní za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov, ako sú uvedené v preambule a článkoch 1 a 2 Charty Organizácie Spojených národov.“

14. Podľa článku 13 tej istej smernice „členské štáty priznajú postavenie utečenca štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo osobe bez štátneho občianstva, ktorí sú oprávnení ako utečenci v súlade s kapitolami II a III“.

15. Článok 14 smernice 2011/95 uvádza:

„1. Pokiaľ ide o žiadosti o medzinárodnú ochranu podané po nadobudnutí účinnosti smernice 2004/83/ES^[5], členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť postavenie utečenca štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva priznané vládny, správny, súdny alebo kvázi súdny orgánom, ak táto osoba prestáva byť utečencom v súlade s článkom 11.

...

5 Smernica Rady z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany(Ú. v. EÚ L 304, 2004, s. 12; Mím. vyd. 19/007, s. 96).

3. Členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť postavenie utečenca štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva, ak po tom, ako im bolo priznané postavenie utečenca, dotknutý členský štát preukázal, že:

- a) nemali mať postavenie utečenca alebo sú vylúčení z postavenia utečenca v súlade s článkom 12;
- b) skresľovanie alebo neuvedenie skutočností vrátane použitia falošných dokladov z ich strany bolo rozhodujúce pre priznanie postavenia utečenca.

4. Členské štáty môžu zrušiť, ukončiť alebo odmietnuť obnoviť postavenie priznané utečencovi vládnym, administratívnym, súdnym alebo kvázi súdnym orgánom, keď:

- a) existujú primerané dôvody pre to, aby bol považovaný za nebezpečenstvo pre bezpečnosť členského štátu, v ktorom je prítomný;
- b) po tom, ako bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť nebezpečný trestný čin, predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť tohto členského štátu.

5. V situáciách opísaných v odseku 4 môžu členské štáty rozhodnúť o nepriznaní postavenia utečencovi, ak takéto rozhodnutie ešte nebolo prijaté.

6. Osoby, na ktoré sa uplatňujú odseky 4 alebo 5, sú oprávnené na práva uvedené v článkoch 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 Ženevského dohovoru alebo na podobné práva, ak sa nachádzajú v danom členskom štáte.“

16. Článok 20 ods. 1 tejto smernice uvedený v kapitole VII, nazvanej „Obsah medzinárodnej ochrany“, uvádza, že „touto kapitolou nie sú dotknuté práva stanovené v Ženevskom dohovore“.

17. V súlade s článkom 21 uvedenej smernice:

„1. Členské štáty rešpektujú zásadu zákazu vrátenia alebo vyhostenia v súlade so svojimi medzinárodnými záväzkami.

2. V prípade, že to nie je zakázané medzinárodnými záväzkami uvedenými v odseku 1, členské štáty môžu vyhostiť utečenca bez ohľadu na to, či je alebo nie je oficiálne uznaný, ak:

- a) existujú primerané dôvody na to, aby bol považovaný za nebezpečenstvo pre bezpečnosť členského štátu, v ktorom je prítomný, alebo
- b) po tom, ako bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť nebezpečný trestný čin, predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť tohto členského štátu.

3. Členské štáty môžu zrušiť, ukončiť alebo odmietnuť obnoviť alebo udeliť povolenie na pobyt utečencovi, na ktorého sa uplatňuje odsek 2“

C. Vnútroštátne právo

1. Belgické právo

18. Zákon z 15. decembra 1980 o vstupe na územie, pobyte, usídlení a vyhostení cudzincov (ďalej len „belgický zákon o cudzincoch“)⁶, v znení uplatniteľnom na skutkové okolnosti vo veci samej vo veciach C-77/17 a C-78/17, v článku 48/3 ods. 1 uvádza, že „postavenie utečenca sa prizná cudzincovi, ktorý spĺňa podmienky uvedené v článku 1 [Ženevského dohovoru]“.

19. Článok 48/4 ods. 1 tohto zákona stanovuje podmienky, za akých je priznaný štatút doplnkovej ochrany.

20. Podľa článku 52/4 druhého pododseku uvedeného zákona „Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides [Generálny komisár pre utečencov a osoby bez štátnej príslušnosti (ďalej len ‚CGRA‘)] môže odmietnuť priznať postavenie utečenca, ak cudzinec predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť, keďže bol právoplatne odsúdený za obzvlášť závažný trestný čin alebo existujú primerané dôvody domnievať sa, že predstavuje nebezpečenstvo pre národnú bezpečnosť. V takom prípade [CGRA] vydá stanovisko o zlučiteľnosti opatrenia o vyhostení s článkami 48/3 a 48/4“.

21. Článok 55/3/1 tohto istého zákona stanovuje:

„1. [CGRA] môže odňať postavenie utečenca, ak cudzinec, keďže bol právoplatne odsúdený za obzvlášť závažný trestný čin, predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo ak existujú opodstatnené dôvody domnievať sa, že predstavuje nebezpečenstvo pre národnú bezpečnosť.

...

3. Ak [CGRA] zruší postavenie utečenca podľa § 1..., vydá v rámci svojho rozhodnutia stanovisko týkajúce sa zlučiteľnosti opatrenia o vyhostení s článkami 48/3 a 48/4.“

22. Z dôvodov uvedených v článku 55/3/1 ods. 1 belgického zákona o cudzincoch vyplýva tiež vylúčenie z postavenia doplnkovej ochrany na základe článku 55/4 ods. 2 tohto zákona.

2. České právo

23. Ustanovenie § 2 ods. 6 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (ďalej len „český zákon o azyle“), v znení účinnom v čase skutkového stavu vo veci C-391/16, vymedzuje utečenca v zmysle tohto zákona (*azylant*) ako „cudzince, ktorému bol podľa tohto zákona udelený azyl, a to počas platnosti rozhodnutia o udelení azylu“.

24. Na základe § 12 písm. b) tohto zákona sa azyl udelí cudzincovi, ak sa zistí, že cudzinec má legitímne dôvody obávať sa prenasledovania na základe niektorého z dôvodov uvedených v článku 1 časti A ods. 2 Ženevského dohovoru.

25. V zmysle § 17 ods. 1 písm. i) uvedeného zákona sa azyl odníme, „ak existujú oprávnené dôvody považovať azylanta za nebezpečenstvo pre bezpečnosť štátu“. Ustanovenie § 17 ods. 1 písm. j) tohto zákona uvádza, že azyl sa odníme, „ak bol azylant právoplatne odsúdený za obzvlášť závažný trestný čin a predstavuje tak nebezpečenstvo pre bezpečnosť štátu“. Rovnaké dôvody v súlade s § 15a českého zákona o azyle znemožňujú udeliť doplnkovú ochranu.

⁶ *Moniteur belge* z 31. decembra 1980, s. 14584.

26. Podľa informácií Najvyššieho správneho soudu (Najvyšší správny súd) *azylant* požíva kvalitatívne vyššie výhody ako „jednoduchý“ utečenec, ktorý spĺňa podmienky stanovené v článku 1 časti A Ženevského dohovoru. Utečenec, ktorému je toto postavenie odňaté, prestáva byť *azylantom*, a preto prestáva požívať tieto výhody.

III. Spory vo veciach samých, prejudiciálne otázky a konanie pred Súdny dvorom

A. Vec C-77/17

27. X uviedol, že má štátnu príslušnosť Pobrežia Slonoviny a je príslušníkom etnickej skupiny bété. Do Belgicka prišiel v júli 2003 vo veku 12 rokov. X vtedy sprevádzal jeho otec, ktorý bol v tom čase blízkou osobou bývalého prezidenta Laurenta Gbagboa a diplomatom veľvyslanectva Pobrežia Slonoviny v Bruseli.

28. V roku 2010 odsúdil Tribunal de première instance de Bruxelles (Súd prvého stupňa Brusel, Belgicko) X na trest odňatia slobody v trvaní tridsiatich mesiacov za trestný čin úmyselného ublíženia na zdraví, nedovolené držanie bodnej zbrane a držanie zakázanej zbrane. V roku 2011 ho Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací súd Brusel, Belgicko) odsúdil na trest odňatia slobody v trvaní štyroch rokov za znásilnenie maloletej staršej ako 14 a mladšej ako 16 rokov.

29. V roku 2013 X podal prvú žiadosť o azyl, ktorú neskôr vzal späť. V roku 2015 podal druhú žiadosť o azyl, na podporu ktorej uviedol obavy z prenasledovania spojené s tým, že jeho otec a členovia jeho rodiny boli vo veľkej miere spojení s predchádzajúcim režimom Pobrežia Slonoviny a bývalým prezidentom Laurentom Gbagboom.

30. Rozhodnutím z 19. augusta 2016 mu CGRA odmietol priznať postavenie utečenca na základe článku 52/4 druhého pododseku belgického zákona o cudzincoch. CGRA sa domnieval, že vzhľadom na mimoriadnu závažnosť trestných činov, ktorých sa X dopustil, a na recidívu predstavuje X nebezpečenstvo pre spoločnosť v zmysle tohto ustanovenia. Z tých istých dôvodov vylúčil X z doplnkovej ochrany na základe článku 55/4 ods. 2 tohto zákona. Okrem toho CGRA vydal stanovisko v súlade s článkom 52/4 uvedeného zákona, podľa ktorého s prihliadnutím na obavy X z prenasledovania ho nemožno vrátiť do Pobrežia Slonoviny, keďže takéto opatrenie by bolo nezlučiteľné s článkami 48/3 a 48/4 tohto zákona.

31. X podal proti tomuto rozhodnutiu žalobu na vnútroštátny súd. Tento súd uvádza, že článok 52/4 druhý odsek belgického zákona o cudzincoch preberá do belgického práva článok 14 ods. 5 smernice 2011/95. Pýta sa na platnosť týchto ustanovení z hľadiska článku 18 Charty a článku 78 ods. 1 ZFEÚ.

32. Uvedený súd zdôrazňuje v zásade to, že článok 14 ods. 5 smernice 2011/95 stanovuje, ako dôvod pre nepriznanie postavenia utečenca, hrozbu pre bezpečnosť alebo spoločnosť členského štátu. Tento dôvod však nie je uvedený ani medzi dôvodmi vylúčenia taxatívne vymenovanými v článku 1 časti F Ženevského dohovoru ani medzi žiadnymi inými ustanoveniami tohto dohovoru. Článok 14 ods. 5 tejto smernice ako dôvody na odmietnutie uvádza situácie uvedené v článkoch 32 a 33 tohto dohovoru, hoci tieto články neupravujú určovanie postavenia utečenca, ale vyhostenie utečencov. Vzniká teda otázka, či článok 14 ods. 5 smernice 2011/95 nezavádza v rozpore so Ženevským dohovorom novú formu vylúčenia z postavenia utečenca, ktorú tento dohovor neupravuje.

33. Vnútroštátny súd poukazuje na to, že Úrad vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov (HCR alebo UNHCR) vydal stanovisko obzvlášť kritické k článku 14 ods. 4 až 6 smernice 2004/83⁷ (ktorá bola predchodcom smernice 2011/95). Príslušná časť tohto stanoviska znie takto⁸:

„Článok [14 ods. 4] smernice [2004/83] predstavuje riziko zavedenia podstatných zmien do dôvodov vylúčenia [podľa Ženevského dohovoru] tým, že ako základ pre vylúčenie z postavenia utečenca pridáva ustanovenie článku [33 ods. 2] [tohto dohovoru] (výnimky zo zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia). Na základe [uvedeného dohovoru] majú dôvody vylúčenia a výnimka zo zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia rôzne ciele. Logika článku 1 [časti] F, ktorý vyčerpávajúco vymenúva dôvody vylúčenia založené na správaní žiadateľa, je dvojaká. Po prvé určité skutky sú tak závažné, že osoby, ktoré sa ich dopustili, sa stávajú nehodnými medzinárodnej ochrany. Po druhé rámec azylu nesmie brániť súdnemu stíhaniu páchatelov závažných trestných činov. Naopak, článok [33 ods. 2] sa týka zaobchádzania s utečencami a stanovuje okolnosti, za ktorých ich preda možno vrátiť. Jeho cieľom je ochrana bezpečnosti hostiteľskej krajiny alebo spoločenstva uvedenej krajiny. Ustanovenie spočíva na posúdení otázky, či predmetný utečenec predstavuje nebezpečenstvo pre národnú bezpečnosť štátu alebo či, keďže bol právoplatne odsúdený za obzvlášť závažný trestný čin, predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť. Článok [33 ods. 2] však nebol koncipovaný ako dôvod pre zánik postavenia utečenca... Postaviť výnimky zo zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia povolené na základe článku [33 ods. 2] na roveň podmienkam vylúčenia podľa článku 1 [časti] F by teda bolo nezlučiteľné so [Ženevským dohovorom]. Okrem toho by to mohlo viesť k nesprávnemu výkladu týchto dvoch ustanovení [tohto dohovoru].

Výraz ‚postavenie priznané utečencovi‘ sa teda chápe tak, že odkazuje na azyl (‚postavenie‘) priznaný štátom, a nie na postavenie utečenca v zmysle článku 1 [časti A ods. 2] [Ženevského dohovoru]... V dôsledku toho sú štáty napriek tomu povinné priznať práva podľa [tohto dohovoru], ktoré nevyžadujú zákonný pobyt a ktoré neustanovujú výnimku, a to pokiaľ utečenec zostáva pod jurisdikciou príslušného štátu.“

34. Za týchto podmienok Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory, Belgicko) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článok 14 ods. 5 smernice 2011/95 vykladať v tom zmysle, že vytvára nový dôvod na vylúčenie z postavenia utečenca v zmysle článku 13 tej istej smernice, a teda aj v zmysle článku 1 [časti] A Ženevského dohovoru?
2. Ak je odpoveď na túto [prvú otázku] kladná, je takto vyložený článok 14 ods. 5 zlučiteľný s článkom 18 [Charty] a článkom 78 ods. 1 ZFEÚ, ktoré predpokladajú najmä súlad sekundárneho práva [Únie] so Ženevským dohovorom, v ktorom je dôvod na vylúčenie podľa článku 1 [časti] F sformulovaný vyčerpávajúco a je predmetom reštriktívneho výkladu?
3. Ak je odpoveď na [prvú otázku] záporná, má sa článok 14 ods. 5 smernice 2011/95 vykladať v tom zmysle, že ustanovuje dôvod na odmietnutie priznať postavenie utečenca, ktorý nie je uvedený v Ženevskom dohovore, ktorého dodržiavanie ukladajú článok 18 [Charty] a článok 78 ods. 1 ZFEÚ?
4. Ak je odpoveď na [tretiu otázku] kladná, je článok 14 ods. 5 smernice [2011/95] zlučiteľný s článkom 18 [Charty] a článkom 78 ods. 1 ZFEÚ, v ktorých sa ustanovuje predovšetkým súlad sekundárneho práva [Únie] so Ženevským dohovorom, keď ustanovuje dôvod na odmietnutie priznať postavenie utečenca, a to bez akéhokoľvek preskúmania obáv z prenasledovania, ako to vyžaduje článok 1 [časť] A Ženevského dohovoru?

⁷ Odseky 4 až 6 článku 14 smernice 2004/83 majú rovnaký obsah ako relevantné ustanovenia smernice 2011/95.

⁸ UNHCR, Komentáre HCR k [smernici 2004/83], 28. január 2005, dostupné na adrese <http://www.refworld.org/docid/44ca0d504.html>, s. 31 a 32.

5. Ak sú odpovede na [prvú a tretiu otázku] záporné, ako sa má článok 14 ods. 5 smernice 2011/95 vykladať, aby bol v súlade s článkom 18 [Charty] a článkom 78 ods. 1 ZFEÚ, ktoré ustanovujú najmä súlad sekundárneho práva [Únie] so Ženevským dohovorom?“

B. Vec C-78/17

35. X je podľa jeho vyhlásení štátnym príslušníkom Konžskej demokratickej republiky a narodil sa niekedy v období rokov 1986 až 1990. V roku 1997 bol unesený od svojej matky, zavlčený do vojenského tábora v Kokolo (Kongo) a následne vycvičený v Gome (Kongo), kde mu boli podávané drogy, bol týraný a vysielaný zúčastňovať sa vojenských operácií. V roku 2000 sa X pripojil k svojmu otcovi v Belgicku, v ktorom v roku 2006 požiadal o azyl. Rozhodnutím z 21. februára 2007 ho CGRA uznal za utečenca.

36. V roku 2010 Cour d'assises de Bruxelles (Porotný súd Brusel, Belgicko) odsúdil X na trest odňatia slobody v dĺžke dvadsiatich piatich rokov za lúpežnú vraždu. X sa okrem toho dopustil viacerých krádeží a ublížení na zdraví v Belgicku predtým, než sa uznalo, že je utečencom.

37. Rozhodnutím zo 4. mája 2016 mu CGRA na základe článku 55/3/1 belgického zákona o cudzincoch odňal postavenie utečenca. CGRA sa domnieval, že vzhľadom na osobitne závažnú povahu trestných činov, ktoré konštatoval Cour d'assises de Bruxelles (Porotný súd, Brusel), rovnako ako aj na recidívu predstavuje X nebezpečenstvo pre spoločnosť v zmysle tohto ustanovenia – ktoré preberá článok 14 ods. 4 smernice 2011/95. Okrem toho CGRA vydal stanovisko, podľa ktorého vyhostenie X je v súlade s článkami 48/3 a 48/4 tohto zákona, keďže jeho obavy z prenasledovania pre dezerciu z konžskej armády, ktoré uvádzal v roku 2007, už nie sú aktuálne.

38. X podal proti tomuto rozhodnutiu žalobu na vnútroštátny súd. Z tých istých dôvodov, ako sú dôvody uvádzané vo veci C-77/17, tento súd kladie otázku o platnosti článku 14 ods. 4 smernice 2011/95 z hľadiska článku 18 Charty a článku 78 ods. 1 ZFEÚ.

39. Za týchto podmienok Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory, Belgicko) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článok 14 ods. 4 smernice 2011/95 vykladať v tom zmysle, že vytvára nový dôvod na vylúčenie z postavenia utečenca v zmysle článku 13 tej istej smernice, a teda aj v zmysle článku 1 [časti] A Ženevského dohovoru?
2. Ak je odpoveď na túto [prvú otázku] kladná, je takto vyložený článok 14 ods. 4 zlučiteľný s článkom 18 [Charty] a článkom 78 ods. 1 ZFEÚ, ktoré predpokladajú najmä súlad sekundárneho práva [Únie] so Ženevským dohovorom, v ktorom je dôvod na vylúčenie podľa článku 1 [časti] F sformulovaný vyčerpávajúco a je predmetom reštriktívneho výkladu?
3. Ak je odpoveď na [prvú otázku] záporná, má sa článok 14 ods. 4 smernice 2011/95/EÚ vykladať v tom zmysle, že ustanovuje dôvod na zrušenie postavenia utečenca, ktorý nie je uvedený v Ženevskom dohovore, ktorého dodržiavanie ukladajú článok 18 [Charty] a článok 78 ods. 1 ZFEÚ?
4. Ak je odpoveď na [tretiu otázku] kladná, je článok 14 ods. 4 smernice [2011/95] zlučiteľný s článkom 18 [Charty] a článkom 78 ods. 1 ZFEÚ, v ktorých sa ustanovuje predovšetkým súlad sekundárneho práva [Únie] so Ženevským dohovorom, keď ustanovuje dôvod na zrušenie postavenia utečenca, ktorý nielenže nie je ustanovený Ženevským dohovorom, ale navyše v ňom nemá žiadny základ?

5. Ak sú odpovede na [prvú a tretiu otázku] záporné, ako sa má článok 14 ods. 4 smernice [2011/95] vykladať, aby bol v súlade s článkom 18 [Charty] a článkom 78 ods. 1 ZFEÚ, ktoré ustanovujú najmä súlad sekundárneho práva [Únie] so Ženevským dohovorom?“

C. Vec C-391/16

40. Podľa vyhlásenia M sa tento narodil v Groznom v Čečensku a bojoval na strane bývalého čečenského prezidenta v priebehu prvej čečenskej vojny. Po tejto vojne opustil armádu a počas druhej čečenskej vojny už nebojoval. M uviedol, že sa obáva tak Rusov, ako aj prívržencov Ramzana Kadyrova, ktorí sa ho pokúsili zabiť a umiestnili ho do „filtračného tábora“, v ktorom bol zmrzačený a bitý. Mnohí členovia jeho rodiny boli zabití.

41. Keďže sa Ministerstvo vnútra (Česká republika) domnievalo, že tieto obavy sú opodstatnené, rozhodnutím z 21. apríla 2006 udelilo M azyl.

42. V roku 2004 bol M uznaný vinným z lúpeže a odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní troch rokov rozsudkom Městského soudu v Brně (Česká republika). Po podmienenom prepustení M spáchal trestné činy lúpeže a vydierania, čo sa považovalo za obzvlášť nebezpečnú recidívu. V roku 2007 ho preto tento súd odsúdil na trest odňatia slobody v trvaní deväť rokov, ktorý mal vykonať v ústave pre výkon trestu odňatia slobody s vysokým stupňom stráženia.

43. Vzhľadom na tieto okolnosti ministerstvo vnútra rozhodnutím z 29. apríla 2014 konštatovalo, že M bol právoplatne odsúdený za obzvlášť závažný trestný čin a predstavuje hrozbu pre bezpečnosť štátu a jeho občanov. Na tomto základe uvedený orgán podľa § 17 ods. 1 písm. j) českého zákona o azyle odňal azyl M a na základe § 15a tohto zákona rozhodol, že nemá nárok na doplnkovú ochranu.

44. M podal proti tomuto rozhodnutiu žalobu na Městský soud v Praze (Česká republika). Vo svojej žalobe M najmä tvrdí, že § 17 ods. 1 písm. i) a j) českého zákona o azyle – ktorým bol prebraný článok 14 ods. 4 smernice 2011/95 – porušuje medzinárodné záväzky Českej republiky. Je to tak aj preto, lebo toto ustanovenie zavádza dôvody odňatia medzinárodnej ochrany, ktoré nie sú upravené vo vyčerpávajúcom zozname dôvodov uvedených v článku 1 časti C Ženevského dohovoru. Článok 42 ods. 1 tohto dohovoru však neumožňuje uplatniť k tomuto ustanoveniu výhrady.

45. Keďže táto žaloba bola zamietnutá, M podal na vnútroštátny súd kasačnú sťažnosť.

46. V tejto súvislosti sa tento súd pýta najmä na súlad odsekov 4 a 6 článku 14 smernice 2011/95 so Ženevským dohovorom, pričom porušenie tohto dohovoru by spôsobovalo neplatnosť týchto ustanovení z hľadiska článku 18 Charty, článku 78 ods. 1 ZFEÚ, rovnako ako aj všeobecných zásad práva Únie uvedených v článku 6 ods. 3 ZEÚ.

47. Konkrétne Nejvyšší správní soud (Česká republika) poukazuje na dokument, v ktorom UNHCR uviedol pripomienky k návrhu Európskej komisie, ktorý viedol k prijatiu smernice 2011/95⁹. UNHCR v ňom najmä potvrdil pochybnosti, ktoré už vyjadril k súladu článku 14 ods. 4 až 6 smernice 2004/83 s článkom 1 časťou F Ženevského dohovoru.¹⁰ Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že tieto pochybnosti má aj Európska rada pre utečencov a exulantov (Conseil européen sur les réfugiés et les exilés, ECRE)¹¹, Medzinárodné združenie sudcov v oblasti azylu (Association internationale des juges en matière d'asile)¹², rovnako ako aj ombudsmanka Českej republiky.

48. Tento súd však poznamenáva, že na platnosť článku 14 ods. 4 a 6 smernice 2011/95 existujú aj opačné názory. Tieto názory sú založené na úvahe, že smernica má za cieľ zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany, pokiaľ ide o dôvody na udelenie medzinárodnej ochrany a obsah medzinárodnej ochrany tak, aby sa zabezpečilo úplné a globálne uplatňovanie Ženevského dohovoru, ako aj dodržiavanie základných práv zakotvených v Charte a v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísanom v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDLP“). Článok 14 ods. 4 a 6 smernice 2011/95 priznáva osobám, na ktoré sa vzťahuje jej pôsobnosť, vyššiu úroveň ochrany, ako je úroveň ochrany vyplývajúca zo Ženevského dohovoru. Tieto osoby môžu byť podľa článku 33 ods. 2 tohto dohovoru vrátené do krajiny, v ktorej by im hrozilo prenasledovanie. Po opustení krajiny azylu by už nemohli požívať výhody vyplývajúce z tohto dohovoru. Naopak, článok 14 ods. 4 smernice 2011/95 v spojení s odsekem 6 tohto článku neumožňuje dotknuté osoby vrátiť ani ich pozbaviť minimálnej úrovne práv, ktoré upravuje Ženevský dohovor.

49. V tomto kontexte Nejvyšší správní soud rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Sú ustanovenia článku 14 ods. 4 a 6 smernice [2011/95] neplatné z dôvodu ich rozporu s článkom 18 [Charty], článkom 78 ods. 1 [ZFEÚ] a so všeobecnými zásadami práva Únie v zmysle článku 6 ods. 3 [ZEÚ]?“

D. Konanie pred Súdnyim dvorom

50. Rozhodnutím zo 17. marca 2017 predseda Súdneho dvora nariadil spojenie vecí C-77/17 a C-78/17 na účely písomnej a ústnej časti konania, ako aj na účely vyhlásenia rozsudku.

51. V týchto veciach žalobcovia vo veci samej, belgická, česká, nemecká, francúzska, maďarská vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Európsky parlament, Rada Európskej únie a Komisia predložili Súdnemu dvoru písomné pripomienky.

52. Vo veci C-391/16 česká, belgická, francúzska a holandská vláda, vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Parlament, Rada a Komisia predložili Súdnemu dvoru písomné pripomienky.

53. Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora zo 17. januára 2018 boli veci C-77/17, C-78/17 a C-391/16 spojené na účely ústnej časti konania a vyhlásenia rozsudku.

9 UNHCR comments on the European Commission's proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection and the content of the protection granted [KOM(2009) 551 z 21. októbra 2009]), dostupné na adrese <http://www.refworld.org/docid/4c503db52.html>, s. 13 a 14.

10 Pozri bod 33 vyššie.

11 ECRE, European Legal Network on Asylum (ELENA), The Impact of the Qualification Directive on International Protection, október 2008, s. 25, dostupné na adrese www.refworld.org/docid/4908758d2.html.

12 International Association of Refugee Law Judges, A Manual for Refugee Law Judges relating to European Council Qualification Directive 2004/38/EC and European Council Procedures Directive 2005/85/EC, 2007, s. 30 a 31.

54. X (vo veci C-77/17), X (vo veci C-78/17), M, belgická, česká vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Parlament, Rada a Komisia sa zúčastnili na pojednávaní 6. marca 2018.

IV. Analýza

A. Úvodné poznámky

55. Možnosti zrušiť postavenie utečenca a odmietnuť jeho udelenie uvedené v odsekoch 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95 možno vykonať, keď existujú primerané dôvody pre to, aby bol [utečenec] považovaný za nebezpečenstvo pre bezpečnosť členského štátu, v ktorom je prítomný alebo po tom, ako bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť nebezpečný trestný čin, predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť tohto členského štátu.

56. Tieto okolnosti zodpovedajú okolnostiam, za ktorých sa uplatňuje výnimka zo zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia uvedená v článku 21 ods. 2 smernice 2011/95¹³, ktorého znenie v podstate preberá znenie článku 33 ods. 2 Ženevského dohovoru.¹⁴ Podľa týchto ustanovení sa členské štáty môžu, ak také okolnosti nastanú, odchyliť od zásady, podľa ktorej utečenec nemôže byť vyhostený na územia, na ktorých by bol ohrozený jeho život alebo jeho osobná sloboda z dôvodu jeho rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo politických názorov.

57. Ako však uvádza článok 21 ods. 2 tejto smernice, členské štáty sú oprávnené uplatniť túto možnosť len „v prípade, že to nie je zakázané medzinárodnými záväzkami“. Z vývoja v oblasti ochrany ľudských práv od prijatia Ženevského dohovoru vyplýva, že záväzky členských štátov na základe práva Únie a medzinárodného práva vo veľkej miere už neutralizujú výnimku zo zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia.

58. V tomto ohľade článok 19 ods. 2 Charty uvádza, že „nikto nesmie byť vystahovaný, vyhostený ani vydaný do štátu, v ktorom existuje vážne riziko, že bude vystavený trestu smrti, mučeniu alebo inému neludskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu“. Toto ustanovenie – rovnako ako aj článok 4 Charty, ktorý zakazuje mučenie, rovnako ako aj také tresty alebo zaobchádzanie¹⁵ – nepripúšťa nijakú výnimku.

¹³ Zdôrazňujem, že francúzska jazyková verzia smernice 2011/95 uvádza „motifs raisonnables“ v článku 14 ods. 4 písm. a), zatiaľ čo v článku 21 ods. 2 písm. a) tejto smernice uvádza „raisons sérieuses“. Verzie v bulharskom a českom jazyku tiež uvádzajú takéto rozlíšenie, všetky ostatné jazykové verzie však toto rozlišovanie nevyjadrujú.

¹⁴ Z rozsudku z 24. júna 2015, H. T. (C-373/13, EU:C:2015:413, bod 75), vyplýva, že článok 21 ods. 2 a článok 14 ods. 4 a 5 smernice 2011/95 majú užšiu pôsobnosť ako článok 24 ods. 1 tejto smernice, ktorý umožňuje odňatie len povolenia na pobyt utečenca zo „závažn[ých] dôvod[ov] vnútornej bezpečnosti alebo verejného poriadku“. Podľa Súdneho dvora majú takéto „závažné dôvody“ väčší rozsah ako „primerané dôvody“ uvedené v článku 21 ods. 2 smernice 2011/95 – a preto väčšiu pôsobnosť ako „primerané dôvody“ vyžadované na uplatnenie jej článku 14 ods. 4 a 5, ktorého pôsobnosť zodpovedá článku 21 ods. 2.

¹⁵ Pozri rozsudky z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 85); zo 6. septembra 2016, Petruhin (C-182/15, EU:C:2016:630, bod 56), ako aj z 24. apríla 2018, MP (Doplnková ochrana obete mučenia) (C-353/16, EU:C:2018:276, bod 36).

59. Ako totiž vyplýva z vysvetliviek k Charte¹⁶, článok 19 ods. 2 bol do nej vložený na účely zapracovania judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúcej sa absolútneho zákazu mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania uvedeného v článku 3 EDLP, ktorému zodpovedá článok 4 Charty.¹⁷ Podľa ustálenej judikatúry ESLP článok 3 EDLP bráni bez možnosti akejkoľvek výnimky tomu, aby zmluvné štáty vyhostili, odsunuli alebo vydali na stíhanie cudzinca vtedy, keď existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že mu bude v krajine určenia reálne hroziť zaobchádzanie zakázané týmto ustanovením.¹⁸

60. Tento zákaz vyplýva aj z medzinárodných záväzkov členských štátov podľa Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach¹⁹ a Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu²⁰ prijatými pod záštitou Organizácie Spojených národov.

61. Z uvedeného vyplýva, že ak by vrátenie utečenca ho mohlo vystaviť vážnemu riziku, že bude podrobený trestu smrti alebo zaobchádzaniu zakázanému článkom 4 Charty, článkom 3 EDLP, rovnako ako aj inými medzinárodnými záväzkami uvedenými v predošlom bode, oprávnenie odchýliť sa od zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia uvedené v článku 33 ods. 2 Ženevského dohovoru a v článku 21 ods. 2 smernice 2011/95 predstavuje pre členské štáty už len teoretickú možnosť, ktorej uplatnenie je už zakázané v mene ochrany základných práv.²¹

62. Ako zdôraznili česká, nemecká, holandská vláda a vláda Spojeného kráľovstva, rovnako ako aj Parlament, Rada a Komisia, odseky 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95 majú konkrétne za cieľ upravovať situáciu utečencov, ktorí, hoci patria pod jeden z prípadov, na ktoré sa vzťahuje výnimka zo zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia, nie sú vrátení najmä z toho dôvodu, že ich vrátenie by porušilo záväzky členských štátov vyplývajúce z Charty, EDLP a z iných nástrojov medzinárodného práva. Členské štáty teda sú, pokiaľ využijú možnosti uvedené v týchto ustanoveniach, povinné v zmysle odseku 6 toho istého článku, týmto utečencom zaručiť práva zakotvené v určitých ustanoveniach Ženevského dohovoru.

B. O postavení Ženevského dohovoru v práve Únie

63. Článok 18 Charty uvádza, že „právo na azyl sa zaručuje dodržiavaním pravidiel Ženevského dohovoru“. Podľa článku 78 ods. 1 ZFEÚ spoločná azylová politika „musí byť v súlade so Ženevským dohovorom“.

16 Ú. v. ES C 303, 2007, s. 24.

17 Podľa článku 52 ods. 3 Charty v rozsahu, v akom Charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v EDLP, zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore. Toto ustanovenie nebráni tomu, aby právo Únie priznávalo širší rozsah ochrany.

18 Pozri najmä rozsudky ESLP, 7. júla 1989, Soering v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1989:0707JUD001403888, body 90 a 91); 15. novembra 1996, Chahal v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1996:1115JUD002241493, body 74 a 80), ako aj 17. decembra 1996, Ahmed v. Rakúsko (CE:ECHR:1996:1217JUD002596494, body 39 a 41).

19 Tento medzinárodný dokument, ktorého článok 7 zakazuje mučenie a kruté, neľudské alebo ponižujúce trestanie alebo zaobchádzanie, bol prijatý v New Yorku 16. decembra 1966 a nadobudol účinnosť 23. marca 1976. Pristúpili k nemu všetky členské štáty. Pozri všeobecnú poznámku č. 31 [80] Výboru pre ľudské práva týkajúcu sa povahy všeobecnej právnej povinnosti uloženej zmluvným štátom paktu, 29. marec 2004, bod 12, CCPR/C/21/Rev.1/Add.13.

20 Tento dohovor, ktorého článok 3 obsahuje predmetný zákaz bol prijatý v New Yorku 10. decembra 1984 a nadobudol platnosť 26. júna 1987. Pristúpili k nemu všetky členské štáty.

21 Práve v tomto obmedzenom zmysle treba podľa môjho názoru chápať bod 43 rozsudku z 24. júna 2015, H. T. (C-373/13, EU:C:2015:413), v ktorom Súdny dvor uznal oprávnenie členských štátov vrátiť utečenca, ktorý spĺňa podmienky stanovené v článku 21 ods. 2 smernice 2011/95 bez toho, aby tým boli porušené ich medzinárodné záväzky uvedené v odseku 1 tohto článku, rovnako ako aj ich záväzky vyplývajúce z Charty.

64. Tieto ustanovenia primárneho práva, ktorými mali autori Zmlúv v úmysle zaviazat' inštitúcie Únie, rovnako ako aj členské štáty pri uplatňovaní práva Únie k plnému dodržiavaniu Ženevského dohovoru, vyjadrujú osobitné postavenie tohto dohovoru v práve Únie. Hoci Únia na rozdiel od členských štátov nie je vo vzťahu k tretím zmluvným štátom týmto dohovorom viazaná,²² inštitúcie Únie musia dohovor na základe práva Únie dodržiavať.²³

65. Tiež odôvodnenia 4, 23 a 24 smernice 2011/95 uvádzajú, že Ženevský dohovor predstavuje „základný kameň“ medzinárodného právneho režimu ochrany utečencov a že ustanovenia tejto smernice boli prijaté s cieľom pomôcť príslušným orgánom členských štátov pri aplikácii tohto dohovoru, opierajúc sa o spoločné pojmy a kritériá. Odôvodnenie 3 uvedenej smernice dodáva, že, inšpirovaný závermi Európskej rady v Tampere, normotvorca Únie chcel dosiahnuť to, aby bol režim európskeho azylu, ktorý táto smernica pomáha definovať, založený na plnom a komplexnom uplatňovaní Ženevského dohovoru. Okrem toho viaceré ustanovenia smernice 2011/95 odkazujú na ustanovenia tohto dohovoru²⁴ alebo preberajú jeho obsah.²⁵

66. Za týchto podmienok Súdny dvor opakovane rozhodol, že ustanovenia smernice 2011/95 treba vykladať vo svetle všeobecnej štruktúry a účelu tejto smernice, pri súčasnom rešpektovaní Ženevského dohovoru a ďalších relevantných zmlúv uvedených v článku 78 ods. 1 ZFEÚ. Pri tomto výklade je tiež potrebné, ako to vyplýva z odôvodnenia 16 tejto smernice, rešpektovať základné práva uznané Chartou.²⁶

67. Okrem toho sa podľa ustálenej judikatúry má akt Únie vykladať, pokiaľ je to možné, spôsobom, ktorý nespochybňuje jeho platnosť, a v súlade s celým primárnym právom.²⁷ Z tejto výkladovej zásady uplatňovanej v spojení so zásadou uvedenou v predošlom bode vyplýva, že ustanovenia smernice 2011/95 sa musia podľa možnosti vykladať tak, aby dodržiavali Ženevský dohovor a aby v dôsledku toho boli v súlade s článkom 18 Charty a článkom 78 ods. 1 ZFEÚ. Iba v prípade, že takýto konformný výklad je nemožný, môže Súdny dvor konštatovať neplatnosť ustanovenia tejto smernice z hľadiska uvedených ustanovení primárneho práva.

68. Ak má Súdny dvor vyložiť ustanovenie sekundárneho práva alebo preskúmať jeho platnosť z hľadiska článku 18 Charty a článku 78 ods. 1 ZFEÚ, musí, ako to zdôraznil Parlament na pojednávaní, overiť, či toto ustanovenie sekundárneho práva poskytuje utečencom aspoň takú úroveň ochrany, ako im vyhradzuje Ženevský dohovor.

22 Pozri rozsudok zo 17. júla 2014, Qurbani (C-481/13, EU:C:2014:2101, body 23 až 25). V tomto rozsudku Súdny dvor konštatoval, že vzhľadom na to, že Únia neprebrala všetky právomoci pôvodne vykonávané členskými štátmi v oblasti uplatňovania Ženevského dohovoru, jeho ustanovenia Úniu nezaväzujú v zmysle judikatúry rozvinutej v rozsudkoch z 12. decembra 1972, International Fruit Company a i. (21/72 až 24/72, EU:C:1972:115, bod 18); z 3. júna 2008, Intertanko a i. (C-308/06, EU:C:2008:312, bod 48), ako aj zo 4. mája 2010, TNT Express Nederland (C-533/08, EU:C:2010:243, bod 62).

23 Možno to prirovnať k osobitnému významu EDLP v právnom poriadku Únie, hoci k EDLP Únia nepristúpila. Ako to vyplýva z článku 6 ods. 3 ZEÚ, „základné práva tak, ako sú zaručené [EDLP] a ako vyplývajú z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, predstavujú všeobecné zásady práva Únie“. Ešte pred prijatím Charty ako záväzného nástroja bol Súdny dvor vyzvaný na preskúmanie platnosti ustanovení sekundárneho práva vzhľadom na tento článok vykladaný vo svetle EDLP. Pozri najmä rozsudky z 12. júla 2005, Alliance for Natural Health a i. (C-154/04 a C-155/04, EU:C:2005:449, bod 130), a z 26. júna 2007, Ordre des barreaux francophones et germanophone a i. (C-305/05, EU:C:2007:383, body 26 a 29).

24 Pozri článok 9 ods. 1, článok 12 ods. 1 písm. a), článok 14 ods. 6 a článok 25 ods. 1 smernice 2011/95.

25 Pozri najmä článok 2 písm. d), článok 11, článok 12 ods. 2, rovnako ako aj článok 21 ods. 2 smernice 2011/95.

26 Pozri najmä rozsudky z 2. marca 2010, Salahadin Abdulla a i. (C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, body 51 až 54); zo 17. júna 2010, Bolbol (C-31/09, EU:C:2010:351, body 36 až 38); z 9. novembra 2010, B a D (C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, body 76 až 78); z 5. septembra 2012, Y a Z (C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, body 47 a 48); z 19. decembra 2012, Abed El Karem El Kott a i. (C-364/11, EU:C:2012:826, body 42 a 43); z 1. marca 2016, Alo a Osso (C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, body 28 až 30), ako aj z 31. januára 2017, Lounani (C-573/14, EU:C:2017:71, body 41 a 42).

27 Pozri najmä rozsudky z 10. septembra 1996, Komisia/Nemecko (C-61/94, EU:C:1996:313, bod 52); zo 16. septembra 2010, Chatzi (C-149/10, EU:C:2010:534, bod 43), ako aj z 31. januára 2013, McDonagh (C-12/11, EU:C:2013:43, bod 44).

69. V tomto kontexte to Súdny dvor nevyhnutne vedie k tomu, aby pri výkone svojich funkcií podľa článku 267 ZFEÚ najskôr určil obsah požiadaviek, ktoré vyplývajú z dodržiavania tohto dohovoru. Také určenie si môže vyžadovať, aby vykonal posúdenie, ktoré ide nad rámec jednoduchého vysvetlenia znenia ustanovení Ženevského dohovoru, a teda vedie k incidenčnému výkladu. Tento záver nijako nespochybňuje neexistenciu právomoci Súdneho dvora vykladať priamo tento dohovor.²⁸

70. Práve z tohto hľadiska Súdny dvor v rozsudkoch Bolbol²⁹ a Abed El Karem El Kott a i.³⁰ vyložil článok 1 časť D Ženevského dohovoru – na ktorý výslovne odkazuje článok 12 ods. 1 písm. a) smernice 2011/95 – na účely výkladu tohto ustanovenia sekundárneho práva na základe článku 267 ZFEÚ. Z hľadiska uvedeného odkazu totiž Súdny dvor túto úlohu nemohol splniť bez toho, aby najskôr neurčil požiadavky vyplývajúce z článku 1 časti D tohto dohovoru.

71. Zdá sa mi, že z tej istej logiky vyplýva, že vždy vtedy, keď z výkonu právomoci Súdneho dvora rozhodovať v prejudiciálnom konaní o výklade alebo platnosti ustanovenia sekundárneho práva vyplýva určenie toho, čo Ženevský dohovor vyžaduje alebo nevyžaduje, Súdny dvor musí mať možnosť v prípade potreby vykladať tento dohovor na účely poskytnutia takého spresnenia.³¹

72. Z tohto hľadiska bude preskúmanie otázok položených vnútroštátnymi súdmi v nevyhnutnom rozsahu taký výklad Ženevského dohovoru zahŕňať.³² Taký výklad bude uskutočnený v súlade so zásadami uvedenými v článku 31 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve³³, v dobrej viere, v súlade s obvyklým významom, ktorý sa dáva výrazom v Ženevskom dohovore v ich celkovej súvislosti, a takisto s prihliadnutím na jeho predmet a účel. Vysvetlivkám UNHCR bude tento účel venovaná osobitná pozornosť. Hoci nie sú záväzné pre zmluvné štáty, predstavujú prvky výkladu, ktoré majú osobitnú „presvedčovaciu silu“³⁴.

73. V prejednávanej veci zastávam názor, že z ďalej uvedených dôvodov odseky 4 až 6 článku 14 smernice 2011/95 umožňujú výklad, ktorý umožňuje dospieť k záveru o ich súlade s článkom 18 Charty a článkom 78 ods. 1 ZFEÚ.

28 Pozri rozsudok zo 17. júla 2014, Qurbani (C-481/13, EU:C:2014:2101, bod 24).

29 Rozsudok zo 17. júna 2010 (C-31/09, EU:C:2010:351, body 42 až 52). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Sharpston vo veci Bolbol (C-31/09, EU:C:2010:119, body 36 až 90).

30 Rozsudok z 19. decembra 2012 (C-364/11, EU:C:2012:826, body 46 až 65). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Sharpston vo veci Abed El Karem El Kott a i. (C-364/11, EU:C:2012:569, body 22 až 24).

31 Zdôrazňujem, že ak aj Medzinárodný súdny dvor (MSD) má právomoc na výklad Ženevského dohovoru na základe rozhodcovskej doložky uvedenej v článku 38 dohovoru, vec mu môže byť predložená na rozhodnutie len v rámci sporu medzi zmluvnými stranami tohto dohovoru [pozri tiež článok 34 ods. 1 a článok 36 ods. 2, písm. a) Štatútu Medzinárodného súdneho dvora z 26. júna 1945 (*Zbierka zmlúv Organizácie spojených národov*, zv. 1, s. XVI)]. MSD ešte nemal príležitosť rozhodovať o otázkach výkladu Ženevského dohovoru, ktoré boli vznesené v prejednávanej veci. Za týchto okolností sa zdá byť uznanie právomoci Súdneho dvora vykladať tento dohovor incidenčne pri výkone jeho funkcií výkladu a kontroly platnosti aktov sekundárneho práva prijatých v oblasti spoločnej azylovej politiky z hľadiska primárneho práva Únie nevyhnutné na to, aby mu to umožnilo v plnom rozsahu plniť tieto funkcie.

32 Pozri najmä body 109 až 113 nižšie.

33 Uzatvorený 23. mája 1969 (*Zbierka zmlúv Organizácie spojených národov*, zv. 1155, s. 331). Hoci Viedenský dohovor o zmluvnom práve nie je záväzný ani pre Úniu, ani všetky členské štáty, súbor ustanovení tohto dohovoru odráža pravidlá medzinárodného obyčajového práva, ktoré sú samy osebe záväzné pre inštitúcie Únie a sú súčasťou právneho poriadku Únie [rozsudok z 25. februára 2010, Brita (C-386/08, EU:C:2010:91, body 42 a 43, ako aj citovaná judikatúra)]. Pozri tiež rozsudok z 24. novembra 2016, SECIL (C-464/14, EU:C:2016:896, bod 94).

34 Mandát UNHCR sa vzťahuje najmä na monitorovanie uplatňovania ustanovení Ženevského dohovoru [pozri Štatút UNHCR prijatý Valným zhromaždením Organizácie spojených národov 14. decembra 1950, A/RES/428, bod 8 písm. a), rovnako ako aj článok 35 Ženevského dohovoru]. Odôvodnenie 22 smernice 2011/95 okrem iného uvádza, že „konzultácie s [UNHCR] môžu poskytnúť cenné usmernenie pre členské štáty pri určovaní postavenia utečenca podľa článku 1 Ženevského dohovoru“. Pozri v tomto ohľade návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Sharpston vo veci Bolbol (C-31/09, EU:C:2010:119, bod 16 a poznámka pod čiarou 20).

C. Výklad článku 14 ods. 4 a 5 smernice 2011/95

1. O rozdiel medzi zrušením alebo odmietnutím priznať postavenie utečenca a zánikom alebo vylúčením stavu osoby ako utečenca

74. Prvými a druhými otázkami, položenými vo veciach C-77/17 a C-78/17, a otázkou položenou vo veci C-391/16 sa Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory) a Nejvyšší správní soud v podstate usilujú zistiť, či odseky 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95 porušujú článok 18 Charty a článok 78 ods. 1 ZFEÚ,³⁵ pretože zavádzajú dôvody zániku a vylúčenia neuvedené v článku 1 častiach C a F Ženevského dohovoru – ktorých obsah je prevzatý do článkov 11 a 12 tejto smernice. Ako vyplýva z rozhodnutí vnútroštátnych súdov, pochybnosti, ktoré v tejto súvislosti vnútroštátne súdy prechovávajú, sú v podstate motivované obavami vyjadrenými UNHCR týkajúcimi sa zlučiteľnosti týchto ustanovení so Ženevským dohovorom.³⁶

75. Na tieto otázky navrhujem odpovedať záporne, keďže uplatnenie odsekov 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95 členským štátom nemá, na rozdiel od uplatnenia dôvodu pre zánik alebo vylúčenie, za následok to, že dotknutá osoba prestáva byť utečencom. Význam uvedeného rozlíšenia spočíva v tom, že ak osoba zostáva utečencom znamená, tento jednotlivec má nárok nielen na ochranu UNHCR³⁷ a každého iného zmluvného štátu Ženevského dohovoru, ak opustí tento členský štát, ale tiež, pokiaľ sa zdržuje v uvedenom členskom štáte, má nárok na využitie práv, ktoré tento dohovor zaručuje každému utečencovi bez ohľadu na zákonnosť jeho pobytu (k tomuto sa ešte vrátim).³⁸

76. Pokiaľ ide o odsek 4 článku 14 smernice 2011/95, tento záver vyplýva priamo z jeho doslovného znenia. Ako to uviedla nemecká vláda, použitie pojmov „postavenie priznané utečencovi“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát) totiž naznačuje, že uplatnením tohto ustanovenia nie je dotknutý stav danej osoby ako utečenca. Okrem toho, zatiaľ čo francúzske znenie odseku 5 tohto článku používa výraz „statut de réfugié“ (postavenie utečenca), väčšina ostatných jazykových verzií používa formuláciu zodpovedajúcu výrazu „nepriznať postavenie utečencovi“³⁹.

77. V súlade s ustálenou judikatúrou sa v prípade rozdielu medzi rôznymi jazykovými verziami textu práva Únie má predmetné ustanovenie vykladať podľa všeobecnej štruktúry a účelu právneho predpisu, ktorého je súčasťou.⁴⁰ V prejednávanej veci ma vedie systematický a teleologický výklad odsekov 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95 k záveru, že uplatnenie týchto ustanovení sa nerovná zániku alebo vylúčeniu stavu osoby ako utečenca.

78. V prvom rade zo všeobecnej štruktúry tejto smernice vyplýva, že podmienky na to, aby bol jednotlivec utečencom na jednej strane, a priznanie alebo zrušenie postavenia utečenca na druhej strane predstavujú dve odlišné koncepcie.

79. Ako zdôrazňuje odôvodnenie 21 smernice 2011/95, utečencom sa stáva osoba jednoducho tým, že spĺňa podmienky na to, aby bola za utečenca považovaná, bez ohľadu na akékoľvek uznanie zo strany členského štátu. Tieto podmienky sú uvedené v kapitole III tejto smernice, nazvanej „Oprávnenie na postavenie utečenca“. Zodpovedajú podmienkam uvedeným v článku 1 Ženevského dohovoru.

35 Nejvyšší správní soud pridal medzi ustanovenia primárneho práva, vo vzťahu ku ktorým kladie otázku platnosti predmetných ustanovení, aj článok 6 ods. 3 ZEÚ. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že týmto doplnením mal uvedený súd v úmysle poukázať na spoločné ústavné tradície členských štátov vyplývajúce zo Ženevského dohovoru, ktorého sú všetky členské štáty zmluvnými stranami. Keďže dodržiavanie tohto dohovoru je tiež uložené v článku 18 Charty a článkom 78 ods. 1 ZFEÚ, z preskúmania platnosti článku 14 ods. 4 až 6 smernice 2011/95 vzhľadom na tieto ustanovenia primárneho práva tiež vyplýva preskúmanie ich súladu s článkom 6 ods. 3 ZEÚ.

36 Pozri body 33 a 47 vyššie.

37 Pozri Štatút UNHCR prijatý Valným zhromaždením Organizácie spojených národov 14. decembra 1950, A/RES/428, bod 6 B.

38 Pozri body 112 až 130 nižšie.

39 Konkrétne, v nemčine „einem Flüchtling eine Rechtsstellung nicht zuzuerkennen“ a v angličtine slová „not to grant status to a refugee“. Pozri tiež verzie v dánskom, gréckom, talianskom, lotyšskom, maltskom, holandskom, portugalskom, slovenskom, slovinskom a švédskom jazyku.

40 Pozri najmä rozsudok z 1. marca 2016, Alo a Osso (C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, bod 27 a citovaná judikatúra).

80. Táto kapitola III obsahuje články 11 a 12 smernice 2011/95 týkajúce sa zániku a vylúčenia, ktorých obsah preberá obsah článku 1 častí C a F Ženevského dohovoru. V týchto ustanoveniach sa stanovujú prípady, v ktorých štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva prestáva byť utečencom, a je preto vylúčená z pôsobnosti medzinárodnej ochrany podľa tejto smernice a tohto dohovoru.⁴¹

81. Tieto prípady sa nevzťahujú na také situácie, o ktoré ide v sporoch vo veciach samých, v ktorých utečenec predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť štátu azylu z toho dôvodu, že sa dopustil obzvlášť závažného trestného činu podľa všeobecného práva v tomto štáte.⁴² Dôvody vylúčenia v skutočnosti neboli zavedené s cieľom chrániť bezpečnosť alebo spoločnosť krajiny azylu proti existujúcemu nebezpečenstvu, ktoré by mohol predstavovať utečenec, ale s cieľom chrániť integritu systému medzinárodnej ochrany utečencov a s cieľom vyhnúť sa tomu, aby priznanie tejto ochrany umožnilo páchatelom niektorých závažných trestných činov vyhnúť sa ich trestnoprávnej zodpovednosti.⁴³

82. Naopak, tieto situácie spadajú do pôsobnosti výnimky zo zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia, ako aj článku 14 ods. 4 a 5 smernice 2011/95. Toto ustanovenie sa nachádza v inej kapitole, konkrétne v kapitole IV smernice nazvanej „Postavenie utečenca“.

83. Rozdiel medzi tým, že osoba je utečencom, a postavením priznaným utečencovi je ešte zjavnejší v odsekoch 1 a 3 článku 14 smernice 2011/95. Tieto ustanovenia stanovujú povinnosť zrušiť postavenie utečenca priznané osobám, ktoré nie sú alebo už viac nie sú utečencami, najmä ak existuje niektorý z dôvodov zániku uvedených v článku 11 tejto smernice alebo ak sú alebo mali byť vylúčené podľa článku 12 uvedenej smernice. Zánik stavu utečenca alebo vylúčenie a následné zrušenie postavenia utečenca teda nemožno zredukovať na jednu a tú istú koncepciu.

84. Po druhé uskutočnenie cieľov článku 14 ods. 4 a 5 smernice 2011/95 tiež predpokladá, že pokiaľ osoba spĺňa podmienky na to, aby bola považovaná za utečenca, je ďalej za takého považovaná bez toho, aby bola táto vlastnosť ovplyvnená zrušením postavenia, ktoré jej bolo priznané, alebo odmietnutím takého priznania.

85. Dôvody zániku toho, že osoba je utečencom, a dôvody vylúčenia z toho, aby osoba bola utečencom, sú totiž taxatívne uvedené v článku 1 častiach C až F Ženevského dohovoru⁴⁴ – čo sú ustanovenia, ku ktorým zmluvné štáty nie sú oprávnené uplatniť výhrady na základe článku 42 ods. 1 tohto dohovoru. V dôsledku toho by zavedenie dodatočných dôvodov zrušenia alebo vylúčenia do smernice 2011/95 ohrozilo účel tejto smernice, ktorým je zabezpečiť úplné uplatňovanie tohto dohovoru.

41 Ako o tom svedčí znenie článku 11 smernice 2011/95, osoba spĺňajúca tam uvedené predpoklady „stratí postavenie utečenca“. Pokiaľ francúzska jazyková verzia článku 12 tejto smernice nie je, podobne ako niektoré iné jazykové verzie, tiež jednoznačná, keďže odkazuje na vylúčenie z „postavenia utečenca“, anglická jazyková verzia používa výraz „excluded from being a refugee“. Iné jazykové verzie, ako sú verzie v španielskom, portugalskom a vo švédskom jazyku, používajú podobné formulácie. Podľa článku 2 písm. d) smernice 2011/95 napokon stav utečenca výslovne závisí od neuplatnenia dôvodu vylúčenia podľa článku 12 tejto smernice.

42 Naopak, ak dotknutá osoba spáchala takýto trestný čin *mimo* krajiny azylu predtým, než v nej bola prijatá ako utečenec, je vylúčená z postavenia utečenca na základe článku 12 ods. 2 písm. b) smernice 2011/95, ktorý zodpovedá článku 1 časti F písm. b) Ženevského dohovoru. Pozri tiež v tejto súvislosti Additional UNHCR Observations on Article 33(2) of the 1951 Convention in the Context of the Draft Qualification Directive, december 2002, dostupné na adrese <http://www.refworld.org/docid/437c6e874.html>, bod 6.

43 Pozri UNHCR, Komentáre HCR k [smernici 2004/83], 28. január 2005, dostupné na adrese <http://www.refworld.org/docid/44ca0d504.html>, s. 32, citované v bode 33 vyššie. Pozri tiež rozsudok z 9. novembra 2010, B a D (C-57/09 a C-101/09, EÚ:C:2010:661, body 101 a 104).

44 Pozri UNHCR, The Cessation Clauses: Guidelines on their Application, apríl 1999, dostupné na adrese <http://www.refworld.org/pdfid/3c06138c4.pdf>, bod 2; UNHCR, Principes directeurs sur la protection internationale n° 5 – Application des clauses d'exclusion: article 1F de la [convention de Genève], 4. september 2003, HCR/GIP/03/05, dostupné na adrese <http://www.refworld.org/docid/4110bc314.html>, bod 3, ako aj UNHCR, Note d'information sur l'application des clauses d'exclusion: article 1F de la [convention de Genève], 4. septembra 2003, dostupné na adrese <http://www.refworld.org/docid/4110d7334.html>, bod 7.

86. V tejto súvislosti je príznačné, že článok 17 smernice 2011/95 umožňuje „vylúčiť“ štátneho príslušníka tretieho štátu alebo osobu bez štátnej príslušnosti z výhody doplnkovej ochrany z tých istých dôvodov, ako sú dôvody uvedené v článku 14 ods. 4 a 5 tejto smernice. Keďže totiž doplnková ochrana nepatrí do pôsobnosti Ženevského dohovoru, normotvorca Únie mal voľnosť pri určovaní okruhu oprávnených osôb podľa autonómnych kritérií. Naopak, pokiaľ ide o utečencov, vybral si iný prístup s cieľom zabezpečiť zlučiteľnosť uvedenej smernice s týmto dohovorom.⁴⁵

87. Ak aj z predošlých úvah vyplýva, že odseky 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95 nie sú porovnateľné s dôvodmi zániku stavu osoby ako utečenca alebo vylúčenia z možnosti byť utečencom, plne neobjasňujú skutočný rozsah a účinky týchto odsekov. Táto problematika je v podstate predmetom tretej až piatej prejudiciálnej otázky, položených vo veciach C-77/17 a C-78/17.

2. O dosahu a skutočných účinkoch článku 14 ods. 4 a 5 smernice 2011/95

88. Svojimi tretími, štvrtými a piatymi otázkami sa Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory) pýta, či za predpokladu, že Súdny dvor odpovie na prvé otázky vo veciach C-77/17 a C-78/17 tak, ako navrhujem vyššie, odseky 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95 sa majú vykladať tak, že zavádzajú dôvody zrušenia postavenia utečenca a odmietnutia priznať postavenie utečenca, ktoré nie sú uvedené v Ženevskom dohovore a sú z toho dôvodu neplatné (tretie a štvrté otázky), alebo či by tieto ustanovenia mali byť predmetom iného výkladu, ktorý by umožnil zaistenie ich súladu s primárnym právom Únie (piate otázky). Preskúmanie týchto otázok je tiež nevyhnutné na účely rozhodnutia o otázke, ktorú položil Nejvyšší správny súd.

89. Na účely zodpovedania uvedených otázok považujem za potrebné podrobnejšie preskúmať význam, ktorý je potrebné pripísať slovným spojeniam „postavenie priznané utečencovi“ a „postavenie utečenca“ uvedeným v odsekoch 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95.⁴⁶ Ak vzhľadom na to, že na základe týchto ustanovení „postavenie“ možno zrušiť alebo odmietnuť ho priznať, nie je rovnocenné stavu utečenca, aký je jeho skutočný význam?

90. Článok 2 písm. e) smernice 2011/95, ktorému nezodpovedá žiadne ustanovenie Ženevského dohovoru, definuje „postavenie utečenca“ ako „uznanie... členským štátom za utečenca“. V spojení s odôvodnením 21 tejto smernice sa zdá, že tieto pojmy označujú deklaratórny akt, ktorým členský štát uznal, že žiadateľ o azyl je utečencom, pričom tento akt je výsledkom konania, ktorého cieľom je overiť, či žiadateľ spĺňa podmienky na kvalifikáciu ako utečenec.⁴⁷

91. Z uvedeného aktu v zásade vyplýva udelenie všetkých práv uvedených v kapitole VII smernice 2011/95 (s výhradou tam uvedených obmedzení⁴⁸). Ako totiž Komisia zdôraznila na pojednávaní, skutočnosť, že osoba je utečencom a priznanie týchto práv, idú mimo kontextu uplatňovania článku 14 ods. 4 a 5 tejto smernice nevyhnutne ruka v ruke. Členské štáty sú na základe článku 20 ods. 2 uvedenej smernice povinné priznať uznaným utečencom všetky tieto práva, zatiaľ čo osoba, u ktorej (ešte) nie je uznané, že je utečencom, tieto práva nemá.⁴⁹ Rovnako uplatnenie jedného

45 Dokument vydaný UNHCR [Additional UNHCR Observations on Article 33(2) of the 1951 Convention in the Context of the Draft Qualification Directive, december 2002, dostupný na adrese <http://www.refworld.org/docid/437c6e874.html>, bod 1] uvádza, tak ako to uviedla aj francúzska vláda, že normotvorca v rámci prípravných prác, ktoré predchádzali prijatiu smernice 2004/83, zamýšľal zahrnúť dôvody uvedené v článku 14 ods. 4 a 5 tejto smernice medzi dôvody zániku toho, že osoba je utečencom, a vylúčenia z takejto možnosti. Tento prístup však nebol prijatý pravdepodobne vzhľadom na požiadavky, ktoré vyplývajú zo Ženevského dohovoru. Pozri tiež v tomto ohľade HAILBRONNER, K., THYM, D.: *EU Immigration and Asylum Law: A Commentary*. 2. vydanie, C. H. Beck – Hart – Nomos, 2016, s. 1202 a 1203.

46 Pokiaľ ide o odlišnosti medzi rôznymi jazykovými verziami článku 14 ods. 5 smernice 2011/95, pozri bod 76 vyššie.

47 Toto konanie musí prebehnúť v súlade s pravidlami ustanovenými smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 60).

48 Pozri článok 23 ods. 4, článok 24 ods. 1 a článok 25 ods. 1 smernice 2011/95.

49 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 96), však ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť žiadateľom o medzinárodnú ochranu určité minimálne práva.

z dôvodov zániku alebo vylúčenia uvedených v článkoch 11 a 12 smernice 2011/95 na osobu, ktorá bola predtým uznaná za utečenca, má na základe článku 14 ods. 1 a 3 tejto smernice jednak za následok skončenie platnosti tohto uznania alebo jeho ničotnosť a jednak stratu práv, ktoré z neho vyplývajú.

92. Táto vnútorná súvislosť medzi uznaním osoby za utečenca a priznaním týchto práv by mohla vysvetliť dôvod, ktorý definícia „postavenie utečenca“ uvedená v článku 2 písm. e) tejto smernice odkazuje len na uznanie osoby za utečenca bez toho, aby spomenula priznanie práv, ktoré sa na toto postavenie viažu a ktoré sú jeho dôsledkom.

93. Naopak odseky 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95 oddeľujú skutočnosť, že osoba je utečencom, od priznania týchto práv. Hoci zostávajú utečencami, osoby, na ktoré sa vzťahujú tieto ustanovenia, nemajú alebo už viac nemajú práva uvedené v kapitole VII tejto smernice.

94. Práve vo svetle týchto úvah je potrebné vykladať pojmy „postavenie priznané utečencovi“ a „postavenie utečenca“ použité v odsekoch 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95. Podľa môjho názoru majú tieto slová v tomto kontexte užší význam ako je význam, ktorý vyplýva z článku 2 písm. e) tejto smernice.⁵⁰ Označujú iba priznanie práv uvedených v kapitole VII uvedenej smernice,⁵¹ no bez toho, aby ohrozili uznanie toho, že dotknutá osoba sa považuje za utečenca.

95. Tento výklad je podľa môjho názoru jediný, ktorý umožňuje zachovať vnútornú súdržnosť tejto smernice, rovnako ako aj potrebný účinok jej ustanovení.

96. V prvom rade by sa mi výklad, podľa ktorého by výraz „postavenie utečenca“ zahŕňal uznanie samotnej skutočnosti, že osoba je utečencom, zdal nezlučiteľný so znením a štruktúrou článku 14 ods. 5 smernice 2011/95. V tomto ohľade poznamenávam, že toto ustanovenie sa uplatňuje na utečencov, ktorým ešte žiadne postavenie priznané nebolo. Preto sa týka „utečencov“ tak, ako sú definovaní v článku 2 písm. d) tejto smernice, a nie „žadateľov“ v zmysle článku 2 písm. i) uvedenej smernice. Tiež článok 14 ods. 5 smernice 2011/95 sa uplatňuje na osoby, u ktorých bolo členským štátom azylu overené a v dôsledku toho uznané, že sú utečencami.

50 V tejto súvislosti odôvodnenie 32 smernice 2011/95 uvádza, že „ako je uvedené v článku 14, ‚postavenie‘ môže zahŕňať tiež postavenie utečenca“. Hoci je ťažké vyvodiť z neho jednoznačný význam, toto odôvodnenie podľa môjho názoru svedčí o tom, že normotvorca sa pokúsil pripísať slovu „postavenie“ použitému v článku 14 ods. 4 a 5 tejto smernice tak trochu odlišný význam od významu, ktorý má v článku 2 písm. e) uvedenej smernice.

51 Konkrétne uplatnenie článku 14 ods. 4 alebo 5 smernice 2011/95 spôsobuje stratu práva na povolenie na pobyt upraveného v článku 24 ods. 1 tejto smernice. V dôsledku toho môžu byť voči utečencom vydané rozhodnutia o návrate a v prípade potreby vyhostení do tretích štátov, v ktorých im nehrozí prenasledovanie alebo vážne bezprávie v zmysle článku 15 smernice 2011/95, konkrétne trest smrti alebo poprava, mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo potrestanie ani vážne a individuálne ohrozenie života občana alebo osoby z dôvodu všeobecného násillia v situáciách medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu [pozri rozsudok z 24. júna 2015, H. T. (C-373/13, EU:C:2015:413, bod 43)], pokiaľ je taký tretí štát pripravený ich prijať. Členské štáty musia rešpektovať záruky upravené v tomto zmysle v článku 32 Ženevského dohovoru (pozri bod 112 a nasl. nižšie). Navyše utečenci podľa článku 14 ods. 4 a 5 smernice 2011/95 strácajú výhody ďalších práv stanovených v kapitole VII tejto smernice. Ich situácia sa odlišuje v tomto zmysle od situácie utečencov, ktorým bolo len odňaté povolenie na pobyt podľa článku 24 ods. 1 smernice 2011/95. Takí utečenci majú naďalej všetky ostatné práva uvedené v kapitole VII tejto smernice [pozri rozsudok z 24. júna 2015, H. T. (C-373/13, EU:C:2015:413, bod 95)], pričom závažné dôvody vnútornej bezpečnosti alebo verejného poriadku, ktoré môžu byť dôvodom na odňatie povolenia na pobyt, môžu tiež spôsobiť obmedzenie výhod spojených so zachovaním celistvosti rodiny a vydaním cestovných dokladov (pozri článok 23 ods. 4 a článok 25 ods. 1 smernice 2011/95).

97. Z toho vyplýva, že toto ustanovenie nemožno, ako to zdôraznili belgická a francúzska vláda, vykladať v tom zmysle, že by umožňovalo členským štátom odmietnuť skúmať im predložené žiadosti o azyl pri dodržaní procesných záruk stanovených v smernici 2013/32 a prípadne uznať, že žiadateľ je utečencom. V tejto súvislosti dodávam, že článok 11 ods. 1 tejto smernice stanovuje, že akékoľvek rozhodnutie o žiadosti o azyl sa dotknutej osobe vydá písomne. Ako Komisia uviedla na pojednávaní, osoba, ktorej postavenie je zrušené, musí mať možnosť preukázať svoju osobitnú situáciu v prípade administratívnej kontroly, čo predpokladá vydanie dokumentu osvedčujúceho, že je utečencom.⁵²

98. V druhom rade článok 14 ods. 4 smernice 2011/95 sa už na základe samotnej definície uplatňuje na utečencov, ktorí už boli za takých uznaní. Ako som vysvetlil vyššie, uplatnenie tohto ustanovenia nemá za následok stratu charakteristiky utečenca. Za týchto podmienok by nemal žiadnu logiku taký výklad, podľa ktorého by „postavenie priznané utečencovi“ v zmysle uvedeného ustanovenia označovalo tak uznanie toho, že osoba je utečencom, ako aj priznanie práv, ktoré z toho vyplývajú. Podobne ako žalobcovi v spore vo veci C-77/17 mi totiž nie je jasné, aký zmysel by malo zrušenie tohto uznania bez toho, aby bol spochybnený jeho predmet – konkrétne to, že dotknutá osoba je utečencom.⁵³

99. V tom istom zmysle UNHCR uviedol, že dôvody umožňujúce zrušiť platnosť rozhodnutia o uznaní postavenia utečenca v zmysle Ženevského dohovoru nezahŕňajú dôvody, z ktorých by vyplývala strata ochrany proti vráteniu na základe článku 33 ods. 2 tohto dohovoru – ktoré zodpovedajú dôvodom zrušenia a zamietnutia priznania postavenia utečenca uvedeným v článku 14 ods. 4 a 5 smernice 2011/95.⁵⁴

100. V treťom rade zdôrazňujem, že utečenci, voči ktorým členský štát uplatní odseky 4 alebo 5 článku 14 tejto smernice si ponechávajú, z toho dôvodu, že sú utečencami, práva upravené Ženevským dohovorom, na ktoré odkazuje odsek 6 tohto článku. Uznanie týchto práv zo strany členského štátu tak, aby bol umožnený ich výkon, však predpokladá uznanie osoby za utečenca, bez čoho by dotknutá osoba nebola nositeľom týchto práv. Inými slovami, ak aj každé uznanie osoby za utečenca nie je sprevádzané priznaním všetkých práv uvedených v kapitole VII smernice 2011/95, z každého priznania práv spojených s tým, že osoba je utečencom, vyplýva, že je za utečenca uznaná.

101. Navyše mnou navrhovaný výklad umožňuje odstrániť pochybnosti zmieňované UNHCR tým, že sa okrem iného prihovorí za výklad, ktorý UNHCR pri viacerých príležitostiach navrhoval. Podľa UNHCR s cieľom vyhnúť sa tomu, aby boli možnosti uvedené v článku 14 ods. 4 a 5 smernice 2011/95 vykladané v členských štátoch tým spôsobom, že zavedú nové dôvody pre zánik a vylúčenie, a to v rozpore so Ženevským dohovorom, „výraz ‚postavenie priznané utečencovi‘ sa teda chápe tak, že odkazuje na azyl (postavenie) priznaný štátom a nie na postavenie [v tomto kontexte označujúce charakteristiku] utečenca v zmysle článku 1 [časti A tohto dohovoru] ...“⁵⁵.

52 Pozri v tomto ohľade UNHCR, Pièces d'identité pour les réfugiés, EC/SCP/33, 20. júl 1984, dostupné na adrese <http://www.unhcr.org/fr/excom/scip/4b30a5862c/pieces-didentite-refugies.html>. Podľa UNHCR, „na to, aby mal výhody zo zaobchádzania zodpovedajúceho uznaným medzinárodným normám musí mať utečenec možnosť dokázať pred zástupcami verejných orgánov nie len svoju identitu, ale tiež svoju situáciu utečenca“.

53 Situácia uvedená v odseku 4 článku 14 smernice 2011/95 sa v tomto zmysle líši od situácie, na ktorú sa vzťahuje odsek 3 tohto článku a o akú ide v jednej z dvoch vecí, ktoré viedli k vydaniu rozsudku z 9. novembra 2010, B a D (C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 60). Toto neskôr uvedené ustanovenie sa totiž uplatňuje na osoby, ktoré nikdy nemali byť uznané za utečencov, takže členské štáty musia zrušiť jednak toto uznanie a jednak priznanie práv, ktoré z neho vyplývajú.

54 UNHCR, Note sur l'annulation du statut de réfugié, 22. november 2004, dostupné na adrese <http://www.refworld.org/docid/4551f8714.html>, bod 2.

55 UNHCR, Komentáre HCR k [smernici 2004/83], 28. január 2005, dostupné na adrese <http://www.refworld.org/docid/44ca0d504.html>, s. 32, citovaný v bode 33 vyššie. Pozri tiež UNHCR comments on the European Commission's proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection and the content of the protection granted [KOM(2009) 551 z 21. októbra 2009], dostupné na adrese <http://www.unhcr.org/protection/operations/4c5037f99/unhcrcommentseuropeancommissionsproposaldirectiveeuropeanparliament.html>, s. 14, rovnako ako aj UNHCR, Asylum in the European Union. A Study of the Implementation of the Qualification Directive, november 2007, dostupné na adrese <http://www.refworld.org/docid/473050632.html>, s. 94.

102. V dôsledku toho sa domnievam, že pojmy „postavenie priznané utečencovi“ a „postavenie utečenca“ v zmysle odsekov 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95 označujú výlučne práva, ktoré táto smernica upravuje v kapitole VII,⁵⁶ bez toho, aby tým boli dotknuté práva, ktoré musia byť priznané dotknutým utečencom na základe Ženevského dohovoru.⁵⁷

103. Teraz sa budem venovať otázke platnosti týchto ustanovení, takto vyložených a chápaných v spojení s odsekom 6 tohto článku – ktorý treba najskôr na účely odpovede na túto otázku vyložiť – z hľadiska článku 18 Charty a článku 78 ods. 1 ZFEÚ.

D. Výklad článku 14 ods. 6 smernice 2011/95 a preskúmanie platnosti článku 14 ods. 4 až 6 tejto smernice

104. Ako uviedla belgická vláda a Parlament, smernica 2011/95 predstavuje autonómny nástroj patriaci do právneho poriadku Únie, ktorého poslaním nie je formálne transponovať Ženevský dohovor. Z tohto hľadiska uvádza kapitola VII tejto smernice všetky práva, z ktorých niektoré nie sú zaručené uvedeným dohovorom, zatiaľ čo iné zodpovedajú tým, ktoré uvedený dohovor upravuje, pričom spresňuje, že ustanoveniami uvedenými v tejto kapitole nie sú dotknuté práva zakotvené v dohovore.⁵⁸

105. Takto na jednej strane, ako to uviedla vláda Spojeného kráľovstva, určité ustanovenia kapitoly VII smernice 2011/95 ukladajú členským štátom povinnosť priznať utečencom práva, ktoré nemajú obdobu v Ženevskom dohovore, ako je právo na povolenie na pobyt, na uznanie kvalifikácií, na zdravotnú starostlivosť, rovnako ako aj na prístup k prostriedkom na začlenenie.⁵⁹

106. Nemám žiadnu pochybnosť o tom, že keďže ustanovenia kapitoly VII smernice 2011/95 zaručujú práva, ktoré sú osobitné a autonómne vo vzťahu k Ženevskému dohovoru, normotvorca Únie tiež mohol bez toho, aby porušil požiadavku súladu s týmto dohovorom, určiť prostredníctvom ďalších autonómnych ustanovení okolnosti, za akých možno tieto práva utečencovi zrušiť.

107. Na druhej strane kapitola VII tejto smernice obsahuje práva, ktoré sú tiež uvedené v Ženevskom dohovore. Ide konkrétne o právo na vydanie cestovného dokladu⁶⁰, na slobodu pohybu⁶¹, rovnako ako aj na prístup k zamestnaniu⁶², ubytovaniu⁶³ a sociálnemu zabezpečeniu⁶⁴.

108. Podľa môjho názoru odseky 4 a 5 článku 14 smernice 2011/95 neporušujú článok 18 Charty a článok 78 ods. 1 ZFEÚ ani tým, že umožňujú zrušiť utečencovi práva uvedené v predošlom bode vtedy, keď predstavuje nebezpečenstvo pre bezpečnosť alebo spoločnosť členského štátu, zatiaľ čo Ženevský dohovor výslovne takúto možnosť nepredpokladá.

56 Zdá sa, že český zákon o azyle tak, ako bol vysvetlený vnútroštátnym súdom vo veci C-391/16 (pozri bod 26 vyššie) tento výklad odráža.

57 Pozri body 112 až 130 nižšie.

58 Pozri článok 20 ods. 1 smernice 2011/95.

59 Pozri články 24, 28, 30 a 34 smernice 2011/95.

60 Pozri článok 25 smernice 2011/95 a článok 28 Ženevského dohovoru.

61 Pozri článok 33 smernice 2011/95 a článok 26 Ženevského dohovoru.

62 Pozri článok 26 smernice 2011/95 a články 17 až 19 ako aj článok 24 Ženevského dohovoru.

63 Pozri článok 32 smernice 2011/95 a článok 21 Ženevského dohovoru.

64 Pozri článok 29 smernice 2011/95 a článok 23 Ženevského dohovoru. Práva uvedené v kapitole VII tejto smernice, ktoré zodpovedajú právam zakotveným v tomto dohovore okrem iného zahŕňajú ochranu pred vyhostením alebo vrátením (článok 21 uvedenej smernice a článok 33 Ženevského dohovoru). Podľa článku 14 ods. 6 tejto smernice však uplatnenie odsekov 4 alebo 5 tohto článku nevyvoláva stratu tohto práva.

109. V tomto ohľade zdôrazňujem, že tieto práva majú byť na základe Ženevského dohovoru zaručené len utečencom, ktorí majú *zákonný pobyt* na území zmluvného štátu – na rozdiel od ostatných práv upravených týmto dohovorom, ktoré majú byť priznané každému utečencovi *nachádzajúcemu* sa na tomto území.⁶⁵ Uvedený dohovor nedefinuje pojem zákonného pobytu. UNHCR vo výkladovej poznámke dospel k názoru, že kritérium zákonnosti obsiahnuté v tomto pojme obvykle odkazuje na dodržiavanie noriem vnútroštátneho práva zmluvných štátov týkajúcich sa podmienok vstupu a pobytu, pričom Ženevský dohovor tieto podmienky neupravuje.⁶⁶

110. V danom prípade má uplatnenie článku 14 ods. 4 alebo 5 smernice 2011/95 členským štátom konkrétne za následok to, že dotknutému utečencovi je odňaté povolenie na pobyt, na ktoré má za normálnych okolností právo na základe článku 24 ods. 1 tejto smernice. Podľa môjho názoru tento členský štát môže bez toho, aby tým porušil svoje záväzky vyplývajúce zo Ženevského dohovoru, dospieť k záveru, že tento utečenec sa nenachádza alebo sa už nenachádza na jeho území zákonne v zmysle tohto dohovoru a v dôsledku toho mu môže odňať práva stanovené uvedeným dohovorom, ktorých uplatňovanie závisí od zákonnosti pobytu.⁶⁷

111. Tak ako to uviedli vlády a inštitúcie, ktoré predložili pripomienky Súdnemu dvoru, tento prístup je v súlade so štruktúrou a cieľmi Ženevského dohovoru. Články 32 a 33 tohto dohovoru totiž povoľujú za určitých podmienok vyhostenie a vrátenie utečenca, ktorý predstavuje nebezpečenstvo pre bezpečnosť alebo spoločnosť štátu azylu. Ak autori Ženevského dohovoru mali takto v úmysle zohľadniť záujmy zmluvných štátov na ochrane verejného poriadku a bezpečnosti tým, že umožnia tak drastické opatrenia, tento dohovor nemožno vykladať tak, že im sám zakazuje dospieť k záveru, že taký utečenec sa zákonne nezdržiava alebo sa už viac zákonne nezdržiava na ich území, a teda nemá alebo už viac nemá práva, ktorých uplatňovanie uvedený dohovor vyhradzuje utečencom so zákonným pobytom.

112. Za týchto podmienok sú po využití oprávnení uvedených v článku 14 ods. 4 alebo 5 smernice 2011/95 členské štáty naďalej povinné zaručiť predmetným utečencom práva, ktoré na základe Ženevského dohovoru požívajú všetci utečenci bez ohľadu na zákonnosť ich pobytu. Tieto práva sa týkajú zákazu diskriminácie (článok 3), slobody vierovyznania (článok 4), ochrany hnutelného a nehnuteľného majetku (článok 13), prístupu k súdom (článok 16), prídelového hospodárstva (článok 20), prístupu k vzdelávaniu v štátnych školách (článok 22), správnej pomoci (článok 25), vydávaniu osobných dokladov (článok 27), nediskriminácie v daňových záležitostiach (článok 29), neukladanie trestov za nezákonný vstup alebo pobyt (článok 31), rovnako ako aj ochrany proti vyhosteniu (článok 32) a vráteniu (článok 33).⁶⁸

⁶⁵ Pozri bod 112 nižšie.

⁶⁶ UNHCR, „Lawfully Staying“ – A Note on Interpretation, 3. máj 1988, dostupné na adrese <http://www.refworld.org/docid/42ad93304.html>. Napriek tomu však UNHCR v bodoch 16 až 22 tejto poznámky uviedol, že pobyt, ktorý nie je na základe vnútroštátneho práva uvedený do súladu s právnymi predpismi môže byť napriek tomu v závislosti od okolností považovaný za „zákonny“ v zmysle Ženevského dohovoru. Pozri tiež Additional UNHCR Observations on Article 33(2) of the 1951 Convention in the Context of the Draft Qualification Directive, december 2002, dostupné na adrese <http://www.refworld.org/docid/437c6e874.html>, poznámka pod čiarou 1.

⁶⁷ Poznámam však, že *podľa práva Únie* je členský štát, ktorý pozbavuje utečenca iba jeho povolenia na pobyt podľa článku 24 ods. 1 smernice 2011/95, stále povinný priznať mu všetky ostatné práva uvedené v kapitole VII tejto smernice (pozri poznámku pod čiarou 51 vyššie).

⁶⁸ Považujem za vhodné uviesť, že pokiaľ je utečenec, ktorý sa nezákonne zdržiava na území štátu z dôvodu uplatnenia článku 14 ods. 4 alebo 5 smernice 2011/95, predmetom rozhodnutia o návrate, ktoré nemožno vykonať z dôvodu zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia alebo záväzkov členských štátov na základe Charty, EDĽP a medzinárodného práva, jeho situácia patrí aj do pôsobnosti článku 14 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (Ú. v. EÚ L 348, 2008, s. 98). Toto ustanovenie uvádza, že počas obdobia, na ktoré sa odložil odsun, dbajú členské štáty v čo najväčšej možnej miere o to, aby dotknutým osobám zabezpečili záruky týkajúce sa najmä zľúčenia rodiny, rovnako ako aj poskytovania urgentnej zdravotnej starostlivosti a základnej liečby.

113. Z tohto hľadiska UNHCR poznamenal, že keď členské štáty tieto oprávnenia uplatnia, „sú napriek tomu povinné priznať práva podľa [Ženevského dohovoru], ktoré nevyžadujú zákonný pobyt a ktoré nestanovujú výnimky potiaľ, pokiaľ utečenec zostáva pod jurisdikciou dotknutého štátu“⁶⁹. UNHCR ešte nedávno v zásade potvrdil toto stanovisko vo svojich pripomienkach k návrhu nariadenia určeného ako náhrada smernice 2011/95.⁷⁰

114. Článok 14 ods. 6 smernice 2011/95 treba vykladať práve vo svetle týchto úvah. Toto ustanovenie uvádza, že utečenci, ktorí boli predmetom zrušenia alebo zamietnutia priznania postavenia utečenca na základe odsekov 4 alebo 5 tohto článku sú naďalej oprávnení, pokiaľ sa nachádzajú na území členského štátu, na „práva uvedené v článkoch 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 Ženevského dohovoru alebo na podobné práva“.

115. Žalobcovia v troch sporoch vo veci samej napadli platnosť článku 14 ods. 6 tejto smernice z toho dôvodu, že toto ustanovenie opomína zmieniť v tam uvedenom zozname práv práva upravené článkami 13, 20, 25, 27 a 29 Ženevského dohovoru.

116. V súlade so zásadami pripomenutými v bodoch 66 a 67 vyššie treba preskúmať, či je možné vykladať článok 14 ods. 6 smernice 2011/95 pri dodržaní Ženevského dohovoru tak, aby bola z hľadiska primárneho práva zachovaná jeho platnosť, ako aj tak, aby bolo zabezpečené uskutočňovanie jeho účelu plného uplatnenia tohto dohovoru.

117. Z týchto zásad vyplýva, že uvedené ustanovenie má byť vykladané tak, aby nebolo na ujmu záväzku členských štátov podľa Ženevského dohovoru zaručiť uplatňovanie všetkých práv, ktoré by na základe tohto dohovoru mal mať každý utečenec, ktorý sa nachádza na území členského štátu, bez ohľadu na zákonnosť jeho pobytu.

118. Kľúč k takému konformnému výkladu je podľa môjho názoru v slovnom spojení „alebo... podobné práva“ použitom v článku 14 ods. 6 smernice 2011/95.

119. Rozsah a význam tohto slovného spojenia nie je spresnený ani v smernici 2011/95, ani v prípravných prácach, ktoré predchádzali jej prijatiu, ani v prípravných prácach predchádzajúcich prijatiu tejto smernice. Tieto prípravné práce nevňášajú viac svetla do dôvodov, pre ktoré sa normotvorca zdržal vymenovania všetkých relevantných práv vyvodzovaných zo Ženevského dohovoru v zozname uvedenom v článku 14 ods. 6 smernice 2011/95.

120. Za týchto podmienok ma preskúmanie znenia tohto ustanovenia z hľadiska kontextu a cieľov právnej úpravy, ktorej je súčasťou, tak ako to vyžaduje judikatúra,⁷¹ vedie k záveru, že ho treba vykladať v tom zmysle, že slovné spojenie „alebo... podobné práva“ označuje práva upravené Ženevským dohovorom, ktorých požívanie utečencami, ktorí boli predmetom uplatnenia odsekov 4 alebo 5 článku 14 smernice 2011/95, musia členské štáty zabezpečiť navyše, a nie ako alternatívu k právam uvedeným v odseku 6 tohto článku.

69 UNHCR, Komentáre HCR k [smernici 2004/83], 28. január 2005, dostupné na adrese <http://www.refworld.org/docid/44ca0d504.html>, s. 32, citovaný v bode 33 vyššie.

70 Pozri UNHCR Comments on the European Commission Proposal for a Qualification Regulation – KOM(2016) 466, február 2018, dostupný na adrese <http://www.refworld.org/docid/5a7835f24.html>, s. 23. UNHCR v ňom odporúčal, aby bola situácia utečencov, ktorí predstavujú nebezpečenstvo pre verejný poriadok alebo bezpečnosť upravená v ustanovení zodpovedajúcom článku 21 ods. 2 smernice 2011/95 a aby bolo toto ustanovenie doplnené nasledujúcim textom: „Persons to whom points a) and b) [apply] shall be entitled to rights set out in or similar to those set out in Articles 3, 4, 13, 16, 20, 22, 25, 27, 29, 31 and 32 of the Geneva Convention in so far as they are present in the Member State“.

71 Pozri najmä rozsudok z 29. januára 2009, Petrosian (C-19/08, EU:C:2009:41, bod 34 a citovaná judikatúra).

121. Pokiaľ ide o *znenie* článku 14 ods. 6 smernice 2011/95, pripomínam, že ako to už Súdny dvor konštatoval v iných súvislostiach, spojka „alebo“ môže mať z jazykového hľadiska buď alternatívny alebo kumulatívny význam. Treba ju v dôsledku toho chápať v kontexte, v ktorom bola použitá, a z hľadiska účelu predmetného aktu.⁷²

122. V danom prípade *kontext* a *účel* smernice 2011/95 podľa môjho názoru vyžadujú pripísať tejto spojke kumulatívny význam. Už som totiž konštatoval, že normotvorca Únie prijatím uvedenej smernice mienil zaistiť plné uplatňovanie Ženevského dohovoru v členských štátoch. Normotvorca Únie teda istotne nebol poháňaný úmyslom uprieť utečencom uvedeným v článku 14 ods. 4 a 5 smernice 2011/95 práva, ktoré sú členské štáty povinné priznať im na základe tohto dohovoru. Tento cieľ bol potvrdený v pripomienkach predložených Súdnemu dvoru Parlamentom, Radou a Komisiou.⁷³

123. S takým cieľom by však bolo nezlučiteľné pripísanie alternatívneho významu spojke „alebo“ uvedenej v článku 14 ods. 6 smernice 2011/95, keďže by z toho vyplývalo, že členské štáty by mohli podľa vlastného uváženia priznať predmetným utečencom buď práva uvedené v článkoch 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 Ženevského dohovoru, alebo iné práva podobného rozsahu. Taký výsledok by bol zjavne v rozpore s uvedeným dohovorom, ktorý vyžaduje, aby boli ním uvedené práva zaručené, pričom priznanie práv, ktoré sú im „podobné“, nemôže stačiť.

124. Vzhľadom na cieľ plného uplatnenia Ženevského dohovoru, ktorý sleduje smernica 2011/95, slovné spojenie „alebo... podobné práva“ skôr podľa môjho názoru odkazuje na práva, ktorými sa dopĺňajú tie práva, na ktoré výslovne odkazuje článok 14 ods. 6 tejto smernice a ktorých priznanie každému utečencom prítomnému na území zmluvného štátu predpokladá dohovor.

125. Tento výklad je potvrdený tou okolnosťou, že žiadna z vlád, ktorá predniesla Súdnemu dvoru pripomienky, s výnimkou vlády Spojeného kráľovstva, neuviedla potrebu odňať týmto osobám niektoré z týchto práv. Naopak, belgická a česká vláda na pojednávaní uviedli, že funkciou článku 14 ods. 6 smernice 2011/95 je v zásade pripomenúť, nie vyčerpávajúcím spôsobom, členským štátom ich medzinárodné povinnosti.

126. V tomto ohľade najmä zdôrazňujem, že právo na vydanie osobného dokladu uvedené v článku 27 Ženevského dohovoru predstavuje okrem iného predpoklad výkonu práv upravených týmto dohovorom, ktoré článok 14 ods. 6 smernice 2011/95 výslovne vymenúva.⁷⁴ Taký výkon by bol ohrozený, ak by dotknutému utečencom nebol vydaný osobný preukaz, ktorý by mohol mimochodom tiež slúžiť na preukázanie toho, že je utečencom.⁷⁵

72 V rozsudku z 12. júla 2005, Komisia/Francúzsko (C-304/02, EU:C:2005:444, bod 83), Súdny dvor pripísal kumulatívny význam spojke „alebo“ uvedenej v článku 260 ods. 2 ZFEÚ, ktorý stanovuje Súdnemu dvoru možnosť uložiť členskému štátu povinnosť zaplatiť „paušáln[u] pokut[u] alebo penále“ v prípade nevykonania rozsudku o nesplnení povinnosti. Pozri tiež rozsudok z 10. marca 2005, Tempelman a van Schaijk (C-96/03 a C-97/03, EU:C:2005:145, bod 43), a v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mengozzi vo veci Georgakis (C-391/04, EU:C:2006:669, bod 62).

73 Na pojednávaní však Parlament a Komisia uviedli, že neexistenciu odkazu na články 13 a 27 Ženevského dohovoru v znení odseku 6 článku 14 smernice 2011/95 možno vysvetliť úmyslom zaobchádzať s utečencami uvedenými v odsekoch 4 a 5 tohto článku menej priaznivo ako s utečencami, ktorí bez toho, aby patrili do pôsobnosti týchto ustanovení, nemajú (alebo ešte nemajú) zákonný pobyt v členskom štáte. Mám pochybnosti o súlade tohto výkladu s článkom 18 Charty a článkom 78 ods. 1 ZFEÚ, keďže Ženevský dohovor stanovuje, že predmetné práva požíva „každý utečenec“ bez toho, aby stanovoval akékoľvek obmedzenie, rovnako ako o tom tiež zmýšľal UNHCR vo svojom stanovisku uvedenom v bode 113 vyššie.

74 V dôsledku toho právo na vydanie osobného dokladu podľa mňa už vyplýva z ostatných práv uvedených v článku 14 ods. 6 smernice 2011/95, pretože je potrebné na účinný výkon neskôr uvedených práv. Porovnateľné úvahy viedli Súdny dvor v rozsudku z 18. decembra 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453, body 59 a 60), k rozhodnutiu, že členský štát je povinný v rámci možností zabezpečiť základné potreby štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorému je tento členský štát povinný zabezpečiť poskytnutie urgentnej zdravotnej starostlivosti a základnej liečby na základe článku 14 ods. 1 písm. b) smernice 2008/115. Hoci totiž smernica výslovne nestanovuje túto povinnosť, článok 14 ods. 1 písm. b) uvedenej smernice by bol zbavený skutočných účinkov, ak by tieto potreby neboli zabezpečené.

75 Pozri UNHCR, Pièces d'identité pour les réfugiés, EC/SCP/33, 20. júl 1984, dostupné na adrese <http://www.unhcr.org/fr/excom/scip/4b30a5862c/pièces-didentite-refugies.html>, bod 2 a Commentaires annotés du HCR sur la [directive 2004/83], 28. január 2005, dostupný na adrese <http://www.refworld.org/docid/44ca0d504.html>, s. 43. Pozri v tejto súvislosti bod 97 vyššie.

127. Zdá sa mi, že opomenutie doplniť zoznam uvedený v článku 14 ods. 6 smernice 2011/95 tým, že v ňom nie sú uvedené články 13, 20, 25, 27 a 29 Ženevského dohovoru, tiež možno vysvetliť skutočnosťou, že ako to uviedli belgická a holandská vláda, ako aj Parlament a Rada, voči týmto článkom možno uplatniť výhrady na základe článku 42 ods. 1 tohto dohovoru. Toto ustanovenie totiž umožňuje zmluvným štátom uplatniť pri podpise, ratifikácii alebo pristúpení k Ženevskému dohovoru výhrady k ustanoveniam tohto dohovoru „s výnimkou [jeho] článkov 1, 3, 4, článku 16 ods. 1, článkov 33, 36 až 46.“

128. Normotvorca Únie tak mal v úmysle pripomenúť členským štátom ich relevantné povinnosti na základe Ženevského dohovoru, voči ktorým nemožno uplatniť žiadnu výhradu – konkrétne články 3, 4, 16 a 33⁷⁶ – a zaviazat' ich popri tom tiež na to, aby dotknutým utečencom priznali práva uvedené v článkoch 22 a 31 tohto dohovoru vzhľadom na osobitný význam, ktorý týmto právam pripisuje právny poriadok Únie.⁷⁷ Články 13, 20, 25, 27 a 29 uvedeného dohovoru naopak neboli výslovne uvedené, keďže k nim členské štáty mohli uplatniť výhrady,⁷⁸ pričom smernica 2011/95 nemá vplyv na záväzok členských štátov zaručiť práva upravené v týchto článkoch, pokiaľ také výhrady neuplatnili.

129. Toto vysvetlenie treba chápať vzhľadom na minimálnu povahu úrovne ochrany, ktorú ukladá článok 14 ods. 6 tejto smernice. Tým, že odseky 4 a 5 tohto článku zavádzajú jednoducho možnosti, členské štáty môžu v každom prípade priznať utečencom, vo vzťahu ku ktorým uplatňujú tieto oprávnenia, práva, ktoré idú nad rámec upravený v odseku 6 uvedeného článku. Všeobecnejšie, článok 3 smernice 2011/95 vykladaný vo svetle odôvodnenia 12 umožňuje členským štátom zaviesť výhodnejšie normy vzťahujúce sa najmä na obsah medzinárodnej ochrany, pokiaľ sú zlučiteľné s touto smernicou.

130. Vzhľadom na tieto úvahy zastávam názor, že článok 14 ods. 6 smernice 2011/95 treba vykladať v tom zmysle, že členský štát, ktorý využije oprávnenia uvedené v odsekoch 4 alebo 5 tohto článku, je povinný priznať dotknutému utečencovi okrem práv uvedených v článkoch 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 Ženevského dohovoru ďalšie práva, ktoré tento dohovor zaručuje každému utečencovi, ktorý sa nachádza na území zmluvného štátu, konkrétne práva uvedené v článkoch 13, 20, 25, 27 a 29 uvedeného dohovoru, pokiaľ k nim tento členský štát neuplatnil výhrady podľa článku 42 ods. 1 uvedeného dohovoru.

131. V dôsledku toho zastávam názor, že odseky 4 až 6 článku 14 smernice 2011/95, vykladané spoločne a spôsobom, ktorý navrhujem v týchto návrhoch, nie sú v rozpore s článkom 18 Charty a článkom 78 ods. 1 ZFEÚ.

76 Ženevský dohovor definuje v článku 1 pojem „utečenec“. Články 36 až 46 dohovoru predstavujú vykonávacie a prechodné ustanovenia. Tieto články sa teda netýkajú obsahu práv utečencov.

77 Osobitný význam práva na prístup k štátnym školám vo vzťahu k základnému vzdelaniu, upraveného v článku 22 ods. 1 Ženevského dohovoru, vyplýva z článku 14 smernice 2013/33. Toto ustanovenie zaväzuje členské štáty poskytovať maloletým deťom žiadateľov o medzinárodnú ochranu a žiadateľom, ktorí sú maloletými osobami prístup k vzdelávaciemu systému – prinajmenšom štátnemu – za podobných podmienok ako svojim štátnym príslušníkom [pozri tiež článok 14 ods. 1 písm. c) smernice 2008/115]. Článok 8 smernice 2013/33, podľa ktorého „členské štáty nesmú zaistiť osobu len z toho dôvodu, že táto osoba je žiadateľom [o medzinárodnú ochranu]“ svedčí o zásadnom mieste, ktoré zaujíma zákaz trestného stíhania utečencov z jediného dôvodu ich nezákonného vstupu alebo pobytu uvedený v článku 31 Ženevského dohovoru, ktorý odôvodnenie 15 tejto smernice konkrétne cituje [pozri tiež odôvodnenie 20 a článok 28 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 31)].

78 Viaceré členské štáty, konkrétne Estónska republika, Írsko, Rakúska republika, Švédske kráľovstvo, ako aj Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, vyjadrili k článku 25 Ženevského dohovoru určité výhrady. Írsko a Francúzska republika uplatnili výhrady k článku 29 tohto dohovoru. Pozri *Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov*, dostupná na adrese https://treaties.un.org/pages/ViewDetailsII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=V-2&chapter=5&Temp=mtdsg2&clang=_fr.

E. Záverečné poznámky

132. Pre úplnosť uvádzam, že predošlý záver sa týka výlučne platnosti článku 14 ods. 4 až 6 smernice 2011/95, pokiaľ tento zavádza možnosť, aby členské štáty zrušili určitým utečencom práva upravené v kapitole VII tejto smernice, z hľadiska článku 18 Charty a článku 78 ods. 1 ZFEÚ. V rámci týchto návrhov na začatie prejudiciálneho konania bol totiž Súdny dvor vyzvaný vyjadriť sa len k platnosti *in abstracto* tejto možnosti z hľadiska uvedených ustanovení, a preto len k nim boli prednesené pripomienky Súdnemu dvoru.

133. Týmto záverom nie je dotknuté posúdenie zlučiteľnosti uplatňovania oprávnení uvedených v článku 14 ods. 4 a 5 smernice 2011/95 členským štátom s určitými základnými právami zaručenými Chartou v jednotlivých prípadoch.

134. V tomto ohľade mi prichádzajú na um tri príklady. Po prvé za predpokladu, že by členský štát v dôsledku uplatnenia týchto oprávnení odňal utečencovi prístup k určitej zdravotnej starostlivosti, také odňatie by mohlo porušiť článok 35 Charty (týkajúci sa práva na zdravie), prípadne, pokiaľ by ohrozilo život tohto utečenca alebo by ho vystavilo neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu, článok 2 ods. 1 (týkajúci sa práva na život) alebo článok 4 Charty.⁷⁹ Po druhé ak by sa členský štát rozhodol vyhostiť predmetného utečenca do bezpečného tretieho štátu pripraveného ho prijať na svoje územie,⁸⁰ tento členský štát by musel overiť zlučiteľnosť takeého opatrenia s právom na rešpektovanie súkromného a rodinného života uvedeným v článku 7 Charty.⁸¹ Po tretie hoci článok 15 Charty týkajúci sa slobodnej voľby povolania a práva na prácu poskytuje práva len štátnym príslušníkom tretích štátov, „ktorí majú povolenie pracovať na území členských štátov“, najmä nemožno vylúčiť, že odmietnutie umožniť utečencovi vstup na pracovný trh po ukončení výkonu trestu, aj keď nemôže byť vyhostený do tretieho štátu, a teda je odkázaný zostať na neurčitý čas v členskom štáte azylu, by podľa okolností konkrétneho prípadu mohlo porušiť článok 7 Charty. Podľa judikatúry ESDĽ totiž článok 8 EDLP, ktorému zodpovedá článok 7 Charty, zahŕňa sociálnu identitu, rovnako ako aj osobné, sociálne a ekonomické vzťahy, z ktorých pozostáva súkromný život každého človeka.⁸²

V. Návrh

135. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory, Belgicko) vo veciach C-77/17 a C-78/17 a Nejvyšší správní soud (Česká republika) vo veci C-391/16, takto:

1. Článok 14 ods. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených

⁷⁹ Pozri, pokiaľ ide o pôsobnosť článku 2 ods. 1 a článku 3 EDLP (z ktorých prvý uvedený zodpovedá článku 2 ods. Charty 1 a druhý jej článku 4), rozsudok ESLP, 10. apríla 2012, Panaitescu v. Rumunsko (CE:ECHR:2012:0410JUD003090906, § 27 až 30 aj citovaná judikatúra). Pripomínam, že z článku 52 ods. 3 Charty vyplýva, že v rozsahu, v akom táto Charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v EDLP, zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore bez toho, aby tým bola dotknutá možnosť, aby právo Únie priznalo širší rozsah ochrany týchto práv. Odňatie prístupu k zdravotnej starostlivosti by tiež prípadne mohlo porušiť článok 14 ods. 1 písm. b) smernice 2008/115 (pozri poznámku pod čiarou 68 vyššie).

⁸⁰ Pozri poznámku pod čiarou 51 vyššie.

⁸¹ Podľa judikatúry ESLP, EDLP nezaručuje právo cudzinca vstúpiť do konkrétnej krajiny alebo sa v nej zdržiavať a zmluvné štáty majú právo na základe ustálenej zásady medzinárodného práva a bez toho, aby tým boli dotknuté ich záväzky vyplývajúce zo zmlúv (vrátane EDLP), kontrolovať vstup, pobyt a vyhostenie cudzincov. Opatrenia obmedzujúce právo na pobyt cudzinca však môžu v určitých prípadoch viesť k porušeniu článku 8 EDLP, pokiaľ majú neprimeraný dopad na súkromný život alebo rodinný život [pozri najmä rozsudok ESLP, 26. júna 2012, Kurić a i. v. Slovinsko (CE:ECHR:2012:0626JUD002682806, § 355 a citovaná judikatúra)]. Pokiaľ ide o faktory, ktoré treba na účely preskúmania primeranosti opatrenia vyhostenia zohľadniť, pozri rozsudky ESLP, 2. augusta 2001, Boulif v. Švajčiarsko (CE:ECHR:2001:0802JUD005427300, § 48), a 18. októbra 2006, Üner v. Holandsko (CE:ECHR:2006:1018JUD004641099, § 57 a 58). Tieto zásady sa uplatňujú aj vtedy, keď ide o primeranosť rozhodnutia o zamietnutí vydania povolenia na pobyt [pozri najmä rozsudok ESLP, 1. marca 2018, Ejimson v. Nemecko (CE:ECHR:2018:0301JUD005868112, § 56 a 57)].

⁸² Pozri najmä rozsudky ESLP, 9. októbra 2003, Slivenko v. Lotyšsko (CE:ECHR:2003:1009JUD004832199, § 96), a v tomto zmysle 18. októbra 2006, Üner v. Holandsko (CE:ECHR:2006:1018JUD004641099, § 59).

na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie umožňuje členským štátom zrušiť rozhodnutie, ukončiť jeho platnosť alebo odmietnuť obnoviť rozhodnutie, ktorým priznali práva stanovené v kapitole VII tejto smernice utečencom spadajúcim do pôsobnosti uvedeného ustanovenia bez toho, aby také rozhodnutie malo vplyv na ich stav utečenca, a bez toho, aby spôsobilo neplatnosť rozhodnutia, ktorým boli za utečencov uznaní.

2. Článok 14 ods. 5 smernice 2011/95 sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie umožňuje členským štátom odmietnuť priznanie práv uvedených v kapitole VII tejto smernice utečencom patriacim do pôsobnosti uvedeného ustanovenia bez toho, aby také odmietnutie malo vplyv na ich stav utečenca a na povinnosť členských štátov preskúmať ich žiadosti o medzinárodnú ochranu v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany,
3. Článok 14 ods. 6 smernice 2011/95 sa má vykladať v tom zmysle, že ak členský štát využije oprávnenia uvedené v článku 14 odsekoch 4 a 5 tejto smernice, je naďalej povinný zabezpečiť dotknutým utečencom, pokiaľ sa nachádzajú na jeho území, nielen práva uvedené v článkoch 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 Dohovoru o právnom postavení utečencov, podpísanom v Ženeve 28. júla 1951, ale tiež práva uvedené v článkoch 13, 20, 25, 27 a 29 tohto dohovoru, pokiaľ uvedený členský štát neuplatnil k týmto ustanoveniam výhrady v súlade s článkom 42 ods. 1 uvedeného dohovoru.
4. Preskúmanie ustanovení článku 14 ods. 4 až 6 smernice 2011/95 neodhalilo žiadnu skutočnosť, ktorá by mala vplyv na jeho platnosť.